

Dogfen ir Cyhoedd

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Mrs Annwen Morgan
Prif Weithredwr – Chief Executive
CYNGOR SIR YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY COUNTY COUNCIL
Swyddfeydd y Cyngor - Council Offices
LLANGFNI
Ynys Môn - Anglesey
LL77 7TW

Ffôn / tel (01248) 752500
Ffacs / fax (01248) 750839

RHYBUDD O GYFARFOD	NOTICE OF MEETING
PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL	CORPORATE SCRUTINY COMMITTEE
DYDD IAU, 8 GORFFENNAF 2021 am 1:00 y. p.	THURSDAY, 8 JULY, 2021 at 1:00 p.m.
CYFARFOD RHITHIOL WEDI'I FFRYDIO'N FYW	VIRTUAL LIVE STREAMED MEETING
Swyddog Pwyllgor	Ann Holmes 01248 752518 Committee Officer

AELODAU / MEMBERS

Cynghorwyr / Councillors:-

PLAID CYMRU / THE PARTY OF WALES

John Griffith, Dylan Rees (*Is-Gadeirydd/Vice-Chair*), Alun Roberts, Margaret M. Roberts
Nicola Roberts

Y GRWP ANNIBYNNOL / THE INDEPENDENT GROUP

Richard Griffiths, Richard O. Jones

PLAID LAFUR CYMRU/ WALES LABOUR PARTY

J. Arwel Roberts

ANNIBYNNWYR MÔN / ANGLESEY INDEPENDENTS

Aled Morris Jones (Democratiaid Rhyddfrydol Cymru/Welsh Liberal Democrats)(*Cadeirydd/Chair*)
Bryan Owen

AELODAU CYFETHOLEDIG (Gyda hawl pleidleisio ar faterion Addysg) / CO-OPTED MEMBERS (With voting rights when dealing with Educational matters)

Mr Keith Roberts (Yr Eglwys Gatholig / The Catholic Church)
Mrs Anest G. Frazer (Yr Eglwys yng Nghymru / The Church in Wales)
Mr Dyfed Wyn Jones (Rhiant Llywodraethwr – Sector Ysgolion Cynradd/Parent Governor –
Primary Schools Sector)
Llio Johnson (Rhiant Llywodraethwr – Sector Ysgolion Uwchradd ac ADY/Parent
Governor- Secondary Schools Sector and ALN)

Nodwch os gwelwch yn dda fod cyfarfodydd y Pwyllgor yn cael eu ffrydio ar gyfer eu darlledu'n fyw a'u darlledu ar wefan y Cyngor. Mae'r Awdurdod yn Rheolydd Data dan y Ddeddf Diogelu Data a bydd data a gesglir yn ystod y ffrydio byw hwn yn cael ei gadw'n unol â pholisi cyhoeddedig yr Awdurdod.

R H A G L E N

1 DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog parthed unrhyw eitem of fusnes.

2 COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL (Tudalennau 1 - 8)

Cyflwyno cofnodion cyfarfod blaenorol y Pwyllgor Sgriwnti Corfforaethol a gynhaliwyd ar 7 Mehefin, 2021.

3 ADRODDIAD Y CYFARWYDDWR STATUDOL AR EFFEITHIOLRWYDD Y GWASANAETHAU CYMDEITHASOL 2020/21 (Tudalennau 9 - 54)

Cyflwyno adroddiad blynyddol drafft Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol.

4 BLAEN RAGLEN WAITH (Tudalennau 55 - 60)

Cyflwyno adroddiad y Rheolwr Sgriwtini.

PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL

Cofnodion y cyfarfod rhithwir a gynhaliwyd ar 7 Mehefin, 2021

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Aled Morris Jones (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Dylan Rees (Is-gadeirydd)

Y Cynghorwyr John Griffith, Richard O. Jones, Bryan Owen, Alun Roberts, J. Arwel Roberts, Margaret M Roberts

Aelodau'r Portffolio

Cynghorwyr Llinos Medi Huws (Arweinydd ac Aelod Portffolio Gwasanaethau Cymdeithasol), Alun Mummery (Aelod Portffolio Tai a Chefnogi Cymunedau), Richard Dew (Aelod Portffolio Cynllunio a Diogelu'r Cyhoedd), Carwyn Jones (Aelod Portffolio Prosiectau Mawr a Datblygu Economaidd), R.G. Parry, OBE, FRAGS (Aelod Portffolio Prifffyrdd, Eiddo a Gwastraff), Dafydd Rhys Thomas (Aelod Portffolio Busnes Corfforaethol), Robin Williams (Aelod Portffolio Cyllid)

WRTH LAW: Prif Weithredwr
Dirprwy Brif Weithredwr
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151
Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol
Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc
Pennaeth Gwasanaeth (Rheoleiddio a Datblygu Economaidd)
Pennaeth Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo
Pennaeth Gwasanaethau Tai
Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid
Prif Swyddog Rheoli Gwastraff
Rheolwr Gwasanaethau Tai (Strategaeth, Comisiynu a Pholisi)
Rheolwr Sgriwtini (AGD)
Swyddog Pwyllgor (ATH)

YMDDIHEURIADAU: Y Cynghorwyr Richard Griffiths, Nicola Roberts, Mr Keith Roberts a Mrs Anest Frazer (Aelodau Cyfetholedig) Y Cynghorydd R. Meirion Jones (Aelod Portffolio Addysg, Ieuenctid, Llyfrgelloedd a Diwylliant), y Cynghorydd Ieuan Williams (Aelod Portffolio Trawsnewid a'r Iaith Gymraeg)

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Dafydd Roberts (Cadeirydd y Panel Sgriwtini Cyllid), Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd, Swyddog Sgriwtini (SR), Dadansoddwr Busnes a Pherfformiad Corfforaethol (AW), Bethan Roberts (Archwilio Cymru), Mr Gareth Williams (Gohebydd Democratiaeth Leol)

1 DATGANIAD DIDDORDEB

Ni fu i unrhyw un ddatgan diddordeb.

2 COFNODION Y CYFARFODYDD BLAENOROL

Cyflwynwyd cofnodion cyfarfodydd blaenorol y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar 26 Mawrth, 2021 (galw i mewn), 23 Ebrill, 2021 a 14 Mai, 2021 (ethol Cadeirydd ac Is-gadeirydd) a chadarnhawyd eu bod yn gywir.

Yn codi – gofynnodd y Cadeirydd am ddiweddariad ynglŷn â chreu'r Llawlyfr Cydnerthedd Cymunedol y cytunwyd arno yng nghyfarfod mis Ebrill y Pwyllgor fel adnodd defnyddiol i ddwyn ynghyd y gwersi a ddysgwyd a'r arferion da wrth ymateb i bandemig Covid 19 o safbwynt cymunedol.

Cadarnhaodd y Prif Weithredwr, er bod gwaith yn y cefndir i greu'r llawlyfr hwn wedi dechrau, nad oedd yn gallu rhoi amserlen ar gyfer ei gwblhau. Bydd y llawlyfr yn cael ei gynhyrchu cyn gynted ag y bo'n ymarferol bosibl ac ar sail yr amser fydd ar gael oherwydd y pandemig.

3 MONITRO PERFFORMIAD: CERDYN SGORIO CORFFORAETHOL CHWARTER 4 2020/21

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth y Proffesiwn (Adnoddau Dynol) a Thrawsnewid a oedd yn cynnwys adroddiad terfynol y cerdyn sgorio ar gyfer 2020/21 i'r Pwyllgor ei ystyried. Mae'r cerdyn sgorio yn dangos sefyllfa'r Cyngor yn erbyn ei amcanion gweithredol fel yr amlinellwyd ac y cytunwyd arno yn gynharach yn y flwyddyn.

Cyflwynodd y Cynghorydd Dafydd Rhys Thomas, Aelod Portffolio Busnes Corfforaethol yr adroddiad yn tynnu sylw at y ffaith bod Cerdyn Sgorio Chwarter 4 yn dod ag un o'r cyfnodau anoddaf ym mywyd y Cyngor hwn i ben. Yn ystod Chwarter 4, parhaodd Cymru i fod mewn cyfyngiadau symud cenedlaethol a gwelodd yr Ynys ei nifer uchaf o achosion cadarnhaol o Covid 19 yn ogystal ag ymlediad ar Ynys Cybi. O ganlyniad i ymateb ac ymyrraeth amlasiantaethol, llwyddwyd i reoli'r sefyllfa'n gyflym, gan osgoi unrhyw ledaeniad cymunedol pellach i rannau eraill o Ynys Môn. Yn y cyd-destun hwn y paratowyd adroddiad Chwarter 4 ac mae'n adnodd allweddol i fonitro llwyddiant busnes arferol y Cyngor.

Gan gyfeirio at feysydd perfformiad penodol, cadarnhaodd yr Aelod Portffolio Busnes Corfforaethol fod pandemig y Coronafeirws wedi cael effaith sylweddol ar y ffordd arferol y caiff gwasanaethau eu darparu gan y Cyngor ac felly nid yw'r perfformiad ariannol yn adlewyrchu'r hyn a fyddai'n digwydd mewn flwyddyn arferol. Mae'r tanwariant o £4.197m i'w groesawu ac mae'n cryfhau sefyllfa ariannol y Cyngor ond gallai'r sefyllfa newid yn enwedig gan fod disgwyl i'r galw am wasanaethau gynyddu yn dilyn y pandemig. Yn y meysydd hynny lle mae perfformiad wedi dirywio neu'n is na'r targed, mae Covid19 wedi bod yn ffactor sydd wedi cyfrannu'n sylweddol fel y dangosir yn yr adroddiad. I'r gwrthwyneb, mae'r pandemig a'r gorchymyn i bawb weithio gartref wedi arwain at welliant amlwg yn lefel absenoldeb staff gyda 6.68 diwrnod yn cael eu colli i absenoldeb fesul CALI yn ystod y flwyddyn yn erbyn targed o 9.75 diwrnod a gollwyd fesul CALI. Mae llai o gyswllt ag eraill wedi arwain at lefel salwch tymor byr o ddim ond 1.94 diwrnod yn cael eu colli oherwydd absenoldeb fesul CALI drwy gydol y flwyddyn. Mae'r defnydd o dechnoleg wedi bod yn allweddol er bod nifer y taliadau ar-lein ar gyfer y gwasanaeth biniau gwyrdd yn siomedig. Daeth llinellau ffôn y Cyngor o dan bwysau arbennig am gyfnod bryd hynny ac mae gwersi wedi'u dysgu o'r profiad gyda'r bwriad o wella'r broses y flwyddyn nesaf. Er iddi fod yn flwyddyn anodd mae perfformiad ar y cyfan wedi bod yn dda a diolch i holl staff y Cyngor sydd wedi sicrhau parhad busnes wrth addasu i wahanol ffyrdd o weithio, ac mewn llawer o achosion, ymgymryd â rolau nad oeddent yn bodoli cyn y pandemig.

Roedd Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid yn cytuno, er ei bod wedi bod yn flwyddyn heriol iawn, fod staff wedi ymateb yn dda i'r amgylchiadau newydd ond bod Covid-19 yn parhau i fod yn her wrth symud ymlaen.

Yn y drafodaeth a ddilynodd, codwyd y pwyntiau canlynol –

- Yr amserlen ar gyfer ailagor Cyswllt Môn, rhan y Cyngor i aelodau o'r cyhoedd reoli materion na ellir ymdrin â nhw ar-lein gan gydnabod bod yn rhaid gwneud hynny'n ddiogel.

Eglurodd y Prif Weithredwr mai'r gobaith oedd y byddai Cyswllt Môn yn gallu ailagor ar ryw ffurf yn fuan. Roedd gwaith yn cael ei wneud yn y cefndir i'r perwyl hwnnw. Dywedodd Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid ymhellach y gall y cyhoedd gysylltu â'r Cyngor drwy ddulliau eraill ac er bod pobl yn hoffi ymweld â Swyddfeydd y Cyngor i gael trafodaeth wyneb yn wyneb, rhaid i unrhyw ymweliad o'r fath fod at ddiben penodol. Nid y Cyngor yw'r unig un o gynghorau Gogledd Cymru heb ailagor ei ganolfan gyswllt gorfforaethol ac er bod gwaith yn cael ei wneud i ystyried sut y gellir ailagor Cyswllt Môn mewn ffordd sy'n cadw ymwelwyr a staff yn ddiogel, y cyngor gan Lywodraeth Cymru ar hyn o bryd yw bod staff yn parhau i weithio gartref lle bo hynny'n bosibl, sy'n berthnasol i staff Cyswllt Môn, fel y mae i staff mewn gwasanaethau eraill.

- Problemau gyda system ffôn y Cyngor a'i allu i ymdopi ar adegau pan fo niferoedd uchel o alwadau (e.e. mewn cysylltiad â'r taliadau bin gwyrdd) – nodwyd hyn cyn Covid-19. Gofynnwyd cwestiynau ynghylch pa ddarpariaeth sy'n cael ei rhoi ar waith ar gyfer y system ffôn yn enwedig tra bod Cyswllt Môn yn parhau i fod ar gau a pha gynlluniau sydd ar y gweill i uwchraddio'r system.

Dywedodd Pennaeth Proffesiwn (AD) a Thrawsnewid ei bod yn bwysig ystyried y cyddestun ac yn arbennig faint o alwadau ffôn a dderbyniwyd a oedd deirgwaith yn uwch nag arfer ar adegau brig. Er na chafodd unrhyw broblemau eu hadrodd gyda'r system ffôn yn y naw mis rhwng Mawrth a Rhagfyr, 2020, cafwyd nifer sylweddol o alwadau yn ystod mis Mawrth, 2021 - bron i 3,000 o alwadau'r dydd ar sawl diwrnod yn ystod y mis - a rhoddodd hyn bwysau enfawr ar y system. Cyn y pandemig, ffurfiwyd grŵp gorchwyl i edrych yn benodol ar system ffôn y Cyngor ond amharwyd ar ei waith gan y pandemig a'r ffaith bod Swyddogion maes o law wedi cael eu symud i wneud dyletswyddau eraill i ymateb ar frys i Covid. Fodd bynnag, roedd y broses o adolygu'r system ffôn ar waith a'r nod yw dod â chynnig i'r Bwrdd Trawsnewid Prosesau Busnes yn y dyfodol agos gyda'r nod o wella'r system.

Wrth fynegi ei bryderon ei hun am y system ffôn, awgrymodd y Cynghorydd Dylan Rees y dylid cyflwyno Dangosydd Perfformiad Allweddol ar gyfer boddhad cwsmeriaid wrth gysylltu â'r Cyngor. Gallai hwn osod llinell sylfaen ar gyfer lefelau boddhad y gellid cymharu gwelliannau cynlluniedig i'r system ffôn yn eu herbyn. Dywedodd y Prif Weithredwr y bydd gweithdy gyda'r UDA a'r holl Aelodau Etholedig yn cael ei gynnal i drafod cyfres o Ddangosyddion Perfformiad Penodol i'w cynnwys yng ngherdyn sgorio 2021/22 pan fydd yr holl awgrymiadau'n cael eu hystyried.

- Trefniadau ar gyfer hwyluso mynediad i ganolfannau ailgylchu'r Cyngor ac yn enwedig a oes unrhyw gynlluniau ar gyfer ymestyn oriau agor neu lacio'r gofynion ar gyfer ymweliadau drwy apwyntiad wedi'u harchebu ymlaen llaw yn unig. Dywedodd y Prif Swyddog Rheoli Gwastraff ei fod wedi bod yn gyfnod heriol iawn i'r Gwasanaeth Rheoli Gwastraff sydd wedi bod yn weithredol drwy gydol cyfnod y pandemig. Mae'r gostyngiad yn y ffigurau ailgylchu yng Nghanolffannau Ailgylchu Gwastraff y Cartref y Cyngor o tua 5,000 tunnell cyn Covid i 2,000 tunnell yn 2020 wedi taro'r gwasanaeth yn galed gan fod y gostyngiad o 3,000 tunnell wedi cael effaith sylweddol ar ffigurau ailgylchu. Caewyd y Canolfannau Ailgylchu Gwastraff y Cartref am ddau fis o fis Mawrth, 2020 ac ar ôl hynny cyflwynwyd system archebu ar-lein pan ganiatawyd i'r canolfannau ailagor. Fodd bynnag, roedd y galw am archebion yn parhau'n isel ac

roedd ymweliadau â'r canolfannau ailgylchu yn llawer is na lefelau cyn Covid. Er bod y system archebu yn dal i fod mewn grym, mae opsiynau eraill bellach yn cael eu hystyried. Eglurodd Pennaeth Gwasanaeth (Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo) ynglŷn â Chanolfan Gwalchmai, oherwydd y risg o ddamwain ffordd, fod yn rhaid rheoli nifer yr ymweliadau â'r ganolfan yn ofalus sy'n golygu mai dim ond ar sail apwyntiad wedi'i archebu ymlaen llaw y caniateir hynny o hyd. Fodd bynnag, mae trefniadau ar waith i ganiatáu i ymweliadau gael eu gwneud â Chanolfan Penhesgyn heb apwyntiad ymlaen llaw; bydd nifer yr ymweliadau'n cael eu monitro a bydd manylion ymwelwyr yn cael eu cymryd wrth y fynedfa at ddibenion tracio ac olrhain. Os gellir rheoli'r trefniant hwn yn llwyddiannus yna caniateir iddo barhau. Yn y tymor hir, y nod yw edrych ar ffyrdd o wella'r system archebu i'w gwneud yn haws i ddefnyddwyr.

- Effaith y tanwariant refeniw ar ddiwedd y flwyddyn ar gyllidebau'r Cyngor yn ystod 2021/22 a thu hwnt.

Cadarnhaodd yr Aelod Portffolio Cyllid fod yr alldro refeniw ar gyfer 2020/21 yn well na'r hyn a rhagwelwyd ar ddiwedd y trydydd chwarter, oherwydd y grantiau hwyr a'r cymorth ariannol yn gysylltiedig â Covid gan Lywodraeth Cymru. Nid yw sefyllfa'r Cyngor yn hyn o beth yn wahanol i unrhyw un o Gynghorau eraill Gogledd Cymru sydd hefyd wedi tanwario mwy na'r disgwyl. Mae rhai o'r grantiau a dderbyniwyd wedi'u clustnodi i'w gwario yn 2021/22 o dan gynlluniau a fydd yn mynd rhagddynt yn unol â hynny. Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod ymdrechion wedi'u gwneud i nodi'r grantiau hynny nad ydynt yn gysylltiedig â phwrpas penodol wrth gau cyfrifon 2020/21 a'u bod wedi'u neilltuo i'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd sydd, o ganlyniad, wedi cynyddu tua £5m. Cyfanswm y tanwariant refeniw ar gyfer 2020/21 oedd tua £4m sy'n dod â balansau cyffredinol y Cyngor i £11.6m. Yn yr un modd, mae balansau ysgolion wedi cynyddu yn sgil grantiau Llywodraeth Cymru, rhai ohonynt ar gyfer 2020/21 a rhai ohonynt ar gyfer 2021/22 i helpu gyda chynlluniau dal i fyny addysg disgyblion. Ar hyn o bryd, mae balansau ysgolion yn £4m yn fwy na'r lefel flaenorol o £200k. Rhagwelir y bydd lefel balansau ysgolion yn gostwng eto yn 2021/22 wrth i ysgolion ddefnyddio'r grantiau y maent wedi'u derbyn. Er bod y sefyllfa ariannol gyffredinol felly'n iach, mae'r rhagolygon yn ansicr o ran y galw ar wasanaethau ar ôl y pandemig, gan arwain at orwariant posibl mewn gwasanaethau a'r defnydd dilynol o gronfeydd wrth gefn, ac o ran lefel y setliadau yn y dyfodol a allai gael eu heffeithio gan effaith ariannol Covid 19. Y gobaith yw y bydd adolygiad Llywodraeth Cymru yn rhoi rhyw syniad o'r rhagolygon tymor hir ar gyfer cyllid cynghorau. Os bydd setliad is ar gyfer 2022/23 a thu hwnt, bydd balansau gwell y Cyngor yn caniatáu amser i weithredu unrhyw doriadau a/neu wneud iawn am ddiffyg cyllid yn y tymor byr.

Ar ôl ystyried adroddiad cerdyn sgorio Chwarter 4 2020/21 a'r diweddariadau a ddarparwyd gan Swyddogion yn y cyfarfod, penderfynodd y Pwyllgor dderbyn yr adroddiad, nodi'r meysydd y mae'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth yn llwyddo i sicrhau gwelliannau ynddynt i'r dyfodol ac argymhell y mesurau lliniaru fel yr amlinellwyd i'r Pwyllgor Gwaith.

DIM CAMAU PELLACH

4 PANEL SGRIWTINI CYLLID

Darparodd y Cynghorydd Dafydd Roberts, Cadeirydd y Panel Sgriwtini Cyllid adroddiad llafar ar y materion a drafodwyd yng nghyfarfod y Panel Sgriwtini Cyllid ar 3 Mehefin 2021 fel a ganlyn –

- **Diweddariad Cyllideb Refeniw Chwarter 4 2020/21**

Nododd y Panel, ar ôl derbyn cyflwyniad llafar gan y Cyfarwyddwr Adnoddau (Swyddogaeth)/ Swyddog Adran 151, fod tanwariant o £4m ar ddiwedd y flwyddyn a rhoddodd y rhesymau amdano, oedd yn cynnwys llai o alw am rai gwasanaethau yn ystod y cyfyngiadau symud a chymorth ariannol Llywodraeth Cymru ar gyfer costau uwch a cholli incwm oherwydd y pandemig. Nodwyd sefyllfa ariannol yr ysgolion a balansau uwch yn ogystal â'r tanwariant ar gostau addysg ganolog oherwydd bod ysgolion wedi gorfod cau am y rhan fwyaf o'r flwyddyn. Clywodd y Panel fod 3 ysgol bellach mewn diffyg o'i gymharu ag 11 y llynedd.

Nododd y Panel hefyd fod gwasanaethau wedi tanwario o £3m; amlinellwyd y gwasanaethau hynny ac esboniwyd pam eu bod wedi tanwario. Cydnabuwyd yr angen i adolygu cyllideb gwasanaethau plant y tu allan i'r sir oherwydd yr arian ychwanegol a ddarparwyd yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf a bod llai o alw am leoliadau y tu allan i'r sir wrth i ddarpariaeth gwasanaeth maeth yr Awdurdod ei hun gynyddu. Trafodwyd ochr ariannu busnes y Cyngor gan gynnwys y Dreth Gyngor, y Premiwm Treth Gyngor, ardrethi annomestig a'r Grant Cynnal Refeniw lle'r oedd yr incwm £133k yn is na'r gyllideb. Priodolwyd hyn yn bennaf i'r ffaith bod 200 o ail gartrefi wedi newid o Dreth y Cyngor i ardrethi busnes a bod y Cyngor wedi gorfod adalu'r gwahaniaeth. Er gwaethaf hyn, mae nifer yr ail gartrefi sy'n talu'r premiwm wedi aros yn gyson sy'n dangos bod nifer yr eiddo yn y categori cartrefi gwag ac ail gartrefi yn cyfateb i'r rhai sy'n newid. Wrth gytuno y byddai'r Panel yn craffu ar yr ymateb i'r ymgynghoriad ar gynyddu premiwm Treth y Cyngor, nodwyd ei bod yn dod yn fwyfwy heriol i bobl ifanc brynu eiddo a bod angen rhyw fath o gynllun i'w helpu. Nododd y Panel hefyd yr ychydig feysydd o orwariant o fewn y Cyngor.

Wrth ystyried rhagolygon ariannol yn y dyfodol, nododd y Panel yr ansicrwydd ynghylch setliadau ariannol yn y dyfodol a lefel y galw am rai o wasanaethau'r Cyngor wrth iddo ddod allan o'r pandemig yr oedd yn ei gydnabod fel risgiau. Nodwyd pwysigrwydd cynnal lefel iach o falansau felly i fodloni pwysau posibl ar y galw yn y dyfodol a/neu lai o arian. Wrth orffen craffu ar refeniw yn Chwarter 4 y gyllideb, argymhellodd y Panel y canlynol er sylw'r Pwyllgor -

- Nodi perfformiad ariannol yr Awdurdod ar ddiwedd Chwarter 4 2020/21
 - Cydnabod yr ansicrwydd mewn perthynas â setliad ariannol 2022/23 a'r posibilrwydd o fwy o alw ar wasanaethau gan gydnabod pwysigrwydd cynnal lefel ddarbodus o gronfeydd wrth gefn.
 - Craffu ar yr ymateb i'r ymgynghoriad ar gynyddu premiwm Treth y Cyngor maes o law.
- **Diweddariad Cyllideb Cyfalaf Chwarter 4 2020/21**

Nododd y Panel, ar ôl derbyn cyflwyniad llafar gan y Cyfarwyddwr Adnoddau (Swyddogaeth)/ Swyddog Adran 151, fod y tanwariant ar raglen gyfalaf 2020/21 yn £25m sy'n uwch nag mewn blynyddoedd blaenorol ond y mae rhesymau penodol dros hynny, yn enwedig y ffaith bod cynlluniau cyfalaf wedi'u gohirio oherwydd pandemig Covid 19 mewn blwyddyn eithriadol. Sicrhawyd y Panel na fyddai unrhyw gyllid allanol yn cael ei golli o ganlyniad i'r lithriant. Nodwyd hefyd bod pris deunyddiau adeiladu wedi cynyddu a bod rhai o bosibl yn brin gan effeithio ar brosiectau cyfalaf wrth symud ymlaen – hysbyswyd y Panel y bydd y prisiau hynny'n cael eu cynnal lle mae tendrau ar waith. Argymhellodd y Panel y dylid nodi'r gwariant yn erbyn cyllideb gyfalaf 2020/21 yn Chwarter 4.

Wrth nodi'r adroddiad yn ôl gan Gadeirydd y Panel Sgriwtini Cyllid ar sefyllfa Cyllidebau Refeniw a Chyfalaf Chwarter 4, tynnodd y Cynghorydd Bryan Owen sylw at y ffaith bod bron

i 10% o gyllideb y Cyngor bellach yn cael ei gadw mewn cronfeydd wrth gefn; holodd felly a fydd lefel uchel yr Awdurdod o gronfeydd wrth gefn yn effeithio ar ei setliad ariannol gan Lywodraeth Cymru oherwydd gallai cadw cymaint o arian wrth gefn awgrymu bod yr Awdurdod yn gallu ymdopi â llai. Awgrymodd ymhellach pe na bai'r Awdurdod wedi codi'r Dreth Gyngor ar gyfer 2021/22 yna byddai ganddo ddigon o gronfeydd wrth gefn o hyd a'i bod efallai'n bryd ystyried gwneud defnydd da o'r cronfeydd wrth gefn hynny er budd y trethdalwr drwy wella gwasanaethau neu ddarparu cyfleusterau mewn cymunedau e.e. lleiniau 3G.

Dywedodd y Cyngorydd Dafydd Roberts y byddai'r Panel Sgriwtini Cyllid yn cefnogi defnyddio cronfeydd wrth gefn pe bai hynny'n cael ei wneud mewn ffordd resymol a'i fod wedi argymhell cynnydd is yn Nhreth y Cyngor ar gyfer 2021/22.

Dywedodd y Cyngorydd Robin Williams, Aelod Portffolio Cyllid wrth gydnabod y pwynt a godwyd, mai cynnydd Treth Gyngor CSYM ar gyfer 2021/22 oedd yr ail isaf yng Ngogledd Cymru. Er y bydd y cronfeydd wrth gefn yn cael eu defnyddio ar ryw ffurf a buddsoddiad yn cael ei wneud yn adnoddau'r Ynys, mae angen i'r Awdurdod fod yn wylidwrs wrth reoli ei gronfeydd wrth gefn oherwydd lefel yr ansicrwydd ynghylch y dyfodol. Bydd y broses o adolygu cyllidebau gwasanaeth yn dechrau yn ddiweddarach y mis hwn a bydd yn rhoi cyfle i wasanaethau drafod eu dyheadau ac ystyried a ellir ymgorffori'r rheini yng nghynlluniau gwariant y Cyngor.

Dywedodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod sefyllfa ariannol gadarnhaol bresennol yr Awdurdod yn deillio o gyllid hwyr gan Lywodraeth Cymru a dderbyniwyd ar ôl i gyllideb 2021/22 gael ei gosod. Mae angen i'r Awdurdod sicrhau ei fod yn gwneud y defnydd gorau o gronfeydd wrth gefn sy'n golygu peidio â'u defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf yn unig ond gan ystyried y pwysau ar wasanaethau yn y flwyddyn i ddod a'r angen o bosibl i gefnogi'r gyllideb refeniw yn sgil hynny. Wrth ddefnyddio'r cronfeydd wrth gefn, bydd yn rhaid ystyried prosiectau sy'n gwneud gwahaniaeth i drigolion Ynys Môn ac i'r posibilrwydd hefyd y gallai fod yn ofynnol i'r cronfeydd wrth gefn lenwi bwlch ariannu rhwng setliad llai a'r arbedion y gall yr Awdurdod eu cyflawni.

Cafwyd trafodaeth am breimiwm Treth y Cyngor ac a yw'r incwm y mae'n ei gynhyrchu yn cael ei dargedu at y cymunedau hynny lle mae nifer yr ail gartrefi neu gartrefi gwag ar ei uchaf. Gwnaed pwynt bod y premiwm yn gleddyf deufin sy'n effeithio ar bobl leol a allai dderbyn ail eiddo nad ydynt wedyn yn gallu ei waredu ac a allai aros yn wag am gyfnod hir.

Eglurodd y Cyfarwyddwr Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 fod y refeniw a gynhyrchir gan breimiwm y Dreth Gyngor yn mynd at y gyllideb a bod elfen yn cael ei dyrannu i gyllideb y Gwasanaeth Tai i helpu pobl ifanc ar draws yr Ynys gyda'u hanghenion tai; nid yw wedi'i dargedu at ardaloedd lle mae nifer yr ail gartrefi a/neu gartrefi gwag yn uchel ond mae ar gael i fodloni hawliadau cymwys lle bynnag ar yr Ynys y cânt eu gwneud. O ran cartrefi gwag, mae perchnogion cartrefi gwag wedi'u heithrio rhag talu'r Dreth Gyngor a'r premiwm am y 6 mis cyntaf ar ôl i'r eiddo ddod yn wag; os yw'r eiddo'n cael ei farchnata'n weithredol, ni fydd y premiwm yn gymwys am 12 mis arall. O dan Bolisi Rhyddhad Dewisol Treth Gyngor y Cyngor, mae gan y Swyddog Adran 151 yr awdurdod i ystyried achosion lle byddai gorfod talu'r Dreth Gyngor a/neu breimiwm yn achosi caledi ariannol ac os yw hawlwr yn gallu dangos bod hynny'n wir ac na allant waredu'r eiddo, gellir eu heithrio rhag talu'r premiwm. Prin yw'r achosion hynny, diben y premiwm yw cymell pobl i ddod â chartrefi gwag yn ôl i ddefnydd drwy eu huwchraddio, eu gwerthu neu eu gosod.

Penderfynwyd derbyn adroddiad Cadeirydd y Panel Sgriwtini Cyllid, nodi'r pwyntiau a ddygwyd i sylw'r Pwyllgor a diolch i'r Cyngorydd Dafydd Roberts am yr adborth.

DIM CAMAU PELLACH

5 EFFAITH COVID AR WASANAETHAU DIGARTREFEDD

Cyflwynwyd adroddiad Pennaeth Gwasanaeth (Tai) oedd yn amlinellu sut yr ymatebodd y Gwasanaeth i ddigartrefedd yn ystod y pandemig i'r Pwyllgor ei ystyried. Roedd yr adroddiad yn crynhoi'r materion yr ymdriniwyd â nhw o ran nifer yr aelwydydd/unigolion a oedd yn datgan eu bod yn ddigartref yn ystod y cyfnod hwn; yr heriau i ganfod a darparu llety brys; y problemau iechyd meddwl a chorfforol a brofir gan lawer o'r rhai sy'n ceisio cymorth a phwysigrwydd gweithio mewn partneriaeth wrth ymateb i'r argyfwng.

Adroddodd y Rheolwr Gwasanaethau Tai (Strategaeth, Comisiynu a Pholisi) fod y papur yn cyflwyno trosolwg o'r heriau y mae'r Gwasanaeth Tai yn eu hwynebu wrth ymateb yn gyflym i'r pandemig drwy ddarparu llety diogel i amddiffyn pobl ddigartref a lleihau'r siawns o drosglwyddo'r feirws yn y gymuned. Fel gyda llawer o wasanaethau eraill, bu'n rhaid darparu'r Gwasanaeth Digartrefedd mewn ffordd wahanol gyda'r holl weithgarwch yn cael ei gynnal dros y ffôn neu ar lwyfannau digidol gyda chymorth yn cael ei ddarparu o bell a thrwy ddarparwyr cymorth y gwasanaeth. Mae'r cyfnod wedi darparu cyfleoedd newydd i ymgysylltu ag unigolion y mae'r gwasanaeth wedi bod yn ceisio eu cefnogi yn ogystal â gyda phrif bartneriaid gyda phob sefydliad yn cyd-dynnu i sicrhau digon o gapasiti. Roedd darparu digon o unedau i ddiwallu'r angen yn her oherwydd y cynnydd sylweddol yn nifer y bobl oedd yn ceisio cymorth; mae'r llif cynyddol o bobl sy'n ceisio cymorth wedi parhau ers hynny gyda'r gwasanaeth eisoes wedi delio â 100 o geisiadau o'r fath. Un o'r heriau mwyaf yw gallu symud y rhai sy'n cael eu cartrefu mewn llety brys i dai parhaol; mae prinder cyfleoedd i symud ymlaen yn ogystal â rhenti uchel yn golygu bod yr Awdurdod yn cefnogi unigolion am gyfnodau hirach. Mae'r Tîm hefyd wedi gweld cynnydd yn nifer y bobl sy'n dod atynt yn dioddef o broblemau cymhleth gan gynnwys problemau iechyd meddwl, camddefnyddio sylweddau a thrais domestig. Mae pobl eraill wedi dod atynt mewn cyflwr bregus iawn gyda darpariaeth yn cael ei gwneud ar gyfer bwyd, pecynnau cychwyn tenantiaeth, dodrefn sylfaenol a phecynnau i gynorthwyo os oes angen hunanynysu oherwydd Covid.

Mewn ymateb i gwestiynau gan y Pwyllgor, eglurodd y Rheolwr Gwasanaethau Tai (Strategaeth, Comisiynu a Pholisi) ymhellach –

- Bod pandemig Covid 19 wedi gwaethygu'r sefyllfa o ran digartrefedd gan fod cyfnodau cyfyngiadau symud estynedig wedi cael effaith ar berthnasodd teuluol ac wedi cyfrannu at chwalu teuluoedd; maent wedi arwain at fwy o achosion o gam-drin domestig ac wedi arwain at fwy o bobl ifanc yn ceisio cymorth. Er bod y rhain yn faterion y mae'r Gwasanaeth Tai wedi arfer delio â nhw, mae argyfwng Covid 19 wedi cyfrannu at gynnydd yng ngraddfa'r heriau a wynebir.
- Bod canfyddiad bod cysgu ar y stryd yn rhywbeth sy'n effeithio ar drefi a dinasoedd mawr yn hytrach nag ardaloedd gwledig a hefyd camargraff y gall yr Awdurdod Lleol ddatrys y broblem a gorfodi unigolion oddi ar y stryd; mae'r Awdurdod yn ceisio perswadio unigolion sy'n cysgu ar y stryd i symud o'r strydoedd i lety a gwasanaethau eraill a all hefyd ddarparu cymorth. Mae'n parhau i geisio gweithio gyda phobl sy'n cysgu ar y stryd sy'n gwrthod cyngor a chymorth.
- Nad yw problemau pobl ddigartref yn cael eu datrys yn syth gan y cynnig o lety a bydd angen cymorth parhaus ar lawer i setlo i mewn i'w tenantiaeth a'i chynnal. Felly, mae ymgysylltu â sefydliadau a all gynnig cymorth ychwanegol yn allweddol i gynnal tenantiaeth yn llwyddiannus.
- Bod Cynllun Gwaith Cydweithredol y Strategaeth Digartrefedd Ranbarthol sydd wedi'i atodi i'r adroddiad yn dangos yr ardaloedd hynny lle mae awdurdodau lleol Gogledd Cymru wedi bod yn cydweithio i fynd i'r afael â materion digartrefedd. Mae pob Awdurdod Lleol hefyd yn cytuno ar eu camau gweithredu lleol eu hunain i fynd i'r afael â materion yn eu hardal eu hunain.
- Bod adolygiad o gydweithio yn ystod y pandemig yn cael ei gynnal i gael adborth yn enwedig gan ddarparwyr cymorth yr Awdurdod sydd wedi cadarnhau eu gwerthfawrogiad o hygyrchedd swyddogion Cymorth Tai yn ystod y cyfnod hwn. Bu

cydweithio agos a chynhyrchiol hefyd gyda'r Heddlu a gyda'r Gwasanaeth Prawf. Bydd y Gwasanaeth yn edrych ar bobl ag anghenion cymhleth nad yw dod o hyd i lety ond yn rhan o'r ateb iddynt a lle mae cydweithio ag asiantaethau partner eraill yn hanfodol.

- Er nad yw'r data sydd ar gael ar hyn o bryd yn cadarnhau cysylltiad rhwng prinder tenantiaethau preifat a chynnydd yn nifer yr ail gartrefi, mae arwydd bod rhenti'r sector preifat yn ogystal â disgwyliadau landlordiaid mewn perthynas â thenantiaethau wedi cynyddu gan ei gwneud yn anos i unigolion sy'n cael budd-daliadau gael mynediad i lety. Mae'r Gwasanaeth yn gweithio'n agos gyda landlordiaid preifat i wneud llety'n hygyrch ac mae'n debygol y bydd y cynnydd mewn prynu tai i'w weld mewn amser trwy ostyngiad yn nifer yr eiddo sydd ar gael i'w rhentu; hefyd mae'n bosibl y bydd landlordiaid preifat yn penderfynu gwerthu eu heiddo mewn marchnad eiddo ffafriol.

Penderfynwyd derbyn yr adroddiad ar yr ymateb i Covid a digartrefedd a nodi'r wybodaeth.

DIM CAMAU PELLACH

6 BLAEN RAGLEN WAITH

Cyflwynwyd blaen raglen waith y Pwyllgor hyd at fis Tachwedd 2021 i'w hystyried.

Penderfynwyd –

- **Cytuno ar fersiwn bresennol y flaen raglen waith ar gyfer 2021/22.**
- **Nodi'r cynnydd hyd yma o ran gweithredu'r flaen raglen waith.**

**Y Cynghorydd Aled Morris Jones
Cadeirydd**

CYNGOR SIR YNYS MÔN <u>Adroddiad Sgriwtini</u>	
Pwyllgor:	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
Dyddiad:	8 Gorffennaf 2021
Pwnc:	Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr ar Effeithiolrwydd y Gwasanaethau Cymdeithasol 2020/21
Pwrpas yr Adroddiad:	Derbyn sylwadau ac awgrymiadau ynghylch unrhyw welliannau i fersiwn ddrafft derfynol Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr fel y'i cyflwynwyd gan y Cyfarwyddwr Dros Dro
Cadeirydd Sgriwtini:	Y Cynghorydd Aled Morris Jones
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd Llinos Medi
Pennaeth Gwasanaeth:	Fon Roberts, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol & Pennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, a Iola Richards, Pennaeth Oedolion Dros Dro
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn:	Fon Roberts, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Emma Edwards, Rheolwr Busnes 01248 751887
E-bost:	Emmaedwards@ynysmon.gov.uk
Aelodau lleol:	Mae'n berthnasol i'r holl Aelodau

1 – Argymhelliad/ion

Argymhellion

- 1.1 Gwahoddir Aelodau i gyflwyno sylwadau ar gynnwys Adroddiad Blynyddol Drafft y Cyfarwyddwr ar Effeithiolrwydd y Gwasanaethau Cymdeithasol yn Ynys Môn yn 2020/21.
- 1.2 Argymhellir bod yr Aelodau'n ystyried:
- A yw'r adroddiad yn adlewyrchu sefyllfa bresennol y Cyngor o safbwynt y modd y mae'n cyflawni ei Wasanaethau Cymdeithasol;
 - A yw'r adroddiad yn adlewyrchiad cywir o'i flaenoriaethau gwella o safbwynt y Gwasanaethau Oedolion a Phlant a Theuluoedd ar gyfer y flwyddyn i ddod;
 - A yw'r adroddiad yn adlewyrchu atebolrwydd a chyfrifoldebau'r Cyngor o ran ei Wasanaethau Cymdeithasol

2 – Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Arall

Mae'r gwaith a wneir gan y Gwasanaethau Cymdeithasol â chyswllt â'r tri amcan a nodwyd yng Nghynllun Cyngor Sir Ynys Môn am 2017/2022.

3 – Egwyddorion Fel Canllaw ar gyfer Sgriwtini

Er mwyn cymhorthi Aelodau wrth graffu'r pwnc:-

- 3.1 Effaith mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau [ffocws ar y cwsmer/dinesydd]

Mae'r adroddiad yn nodi'r blaenoriaethau ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol am y flwyddyn i ddod a cheir ynddo yn ogystal, adlewyrchiad ar y 12 mis a aeth heibio. Mae dinasyddion Ynys Môn wrth wraidd popeth a wnawn ac mae'r adroddiad yn rhoi sylw i waith yr Awdurdod gan sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r Ddeddf Gofal Cymdeithasol a Llesiant.

3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd [ffocws ar werth]

Mae pennod benodol yn yr adroddiad yn nodi ein hadnoddau ariannol a'r modd yr ydym yn cynllunio ar gyfer y dyfodol. Mae'n her barhaus i gydbwyso anghenion ein dinasyddion o fewn y dyraniad ariannol ond mae'r adroddiad yn dwyn sylw at gynllunio cyllidebol clir. Roedd gwariant yr adran o fewn y cyllideb yn 2020/21.

3.3 Edrych ar unrhyw risgiau [ffocws ar risg]

Mae'r adroddiad yn cynnwys diweddariad ar y risgiau i'r gwasanaeth, gan gynnwys yr hyn a wnaethom i wella ein Gwasanaethau Plant yn ystod y 12 mis diwethaf. Mae goblygiadau ariannol yn risg barhauser en bod ein gwaiant wedi fod o fewn y gyllideb. Mae Covid-19 yn parhau i fod yn risg sydd yn cael eu fonitro gan y Cyngor hefyd.

3.4 Craffu'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu warantu ansawdd [ffocws ar berfformiad ac ansawdd]

Mae y Cyfarwyddwr yn rhannu eu adroddiad gyda chi er meyn fod yn agored a rhoi siawns i chi craffu'r ddogfen.

Derbyniwyd mewnbwn hefyd gan adrannau eraill fel Cyllid, Tai, Addysg ac ati. Archwiliwyd yr adroddiad gan Uwch Dîm Arweinyddiaeth yr Awdurdod, cyn ei gylchredeg i'r Pwyllgor Craffu, y Pwyllgor Gweithredol a chyfarfod o y Cyngor Llawn yn ddiweddarach yn y flwyddyn (i'w gadarnhau).

3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- hirdymor
- atal
- integreiddio
- cydweithio
- cynnwys

[ffocws ar lesiant]

Mae lles yn ganolog i bopeth a wnawn, ac mae'r adroddiad yn amlinellu ein blaenoriaeth ar gyfer y flwyddyn sydd i ddod.

4 - Cwestiynau Sgrïwtini Allweddol

Argymhellir bod aelodau'n ystyried:

4.1 Sut mae pandemig Covid-19 wedi effeithio ar ddarparu Gwasanaethau Cymdeithasol ar Ynys Môn? Pa arfer da y gellir ei amlygu?

4.2 Pa heriau a risgiau eraill a wynebwyd yn ystod 2021/21?

4.3 Trafododd yr adroddiad berfformiad mewn gwasanaethau oedolion. Pa ffrydiau gwaith allweddol fydd yn cael eu blaenoriaethu yn ystod 2021/22 er mwyn gwella'r modd y darperir gwasanaethau ymhellach?

4.4 Beth fydd y blaenoriaethau allweddol ar gyfer Gwasanaethau Plant dros y 12 mis nesaf?

5 – Cefndir / Cyd-destun

Cefndir:

Mae'n ofyniad statudol bod y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol yn cyhoeddi adroddiad blynyddol. Mae Cyfarwyddwr Cyngor Ynys Môn wedi bod yn cyhoeddi adroddiad ers 2009/10. Pwrpas yr Adroddiad Blynyddol yw hyrwyddo ymwybyddiaeth ac atebolrwydd ar gyfer perfformiad a'r cynnydd a wnaed dros y flwyddyn ddiweddaraf o ran cyflawni Gwasanaethau Cymdeithasol yng Nghyngor Sir Ynys Môn ynghyd ag amlinellu'r blaenoriaethau gwella ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Dyluniad Terfynol

Nodwch os gwelwch yn dda y bydd yr adroddiad terfynol, unwaith y caiff ei gytuno, yn cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor. Bydd y drafft terfynol yn cael ei ddylunio gan Ddylunydd Graffig y Cyngor mewn ffurf 'Interactive'. Felly bu yr adroddiad terfynol yn edrych tipyn yn wahanol i'r adroddiad drafft 'Word' fyddwch yn dalen gyda'r adroddiad hyn.

Amserlen

Bwriedir rhannu'r adroddiad gyda'r pwyllgorau isod:

Uwch Dîm Arweinyddiaeth - 21/6/21

Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol – 8/7/21

Pwyllgor Gwaith – 12/7/21

Cyngor Llawn I'W GADARNHAU

6 – Asesiad Effaith ar Gydraddoldeb [cynnwys effeithiau ar yr Iaith Gymraeg]

Amherthnasol

7 – Goblygiadau Ariannol

Amherthnasol

8 – Atodiadau

Copi o'r adroddiad drafft.

9 - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

- Adroddiad y Cyfarwyddwr Blynyddol, 2020/21 (Copi ar Wefan y Cyngor)

DRAFFT V0.16

11/06/21

**Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr ar effeithiolrwydd y
Gwasanaethau Cymdeithasol 2019-20**

DRAFFT

Cynnwys

- Cyflwyniad y Cyfarwyddwr a'i Gynodeb o'r Perfformiad
- Y Sefyllfa Ddiweddaraf ynghylch COVID-19
- Sut mae pobl yn Llunio ein Gwasanaethau?
- Safon Ansawdd 1 - Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu canlyniadau lles personol y dymuna pobl eu cyflawni
- Safon Ansawdd 2 - Gweithio gyda phobl a phartneriaid i warchod a hyrwyddo lles emosiynol ac iechyd corfforol a meddyliol pobl
- Safon Ansawdd 3 – Gwarchod a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed
- Safon Ansawdd 4 – Annog a chefnogi pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas
- Safon Ansawdd 5 -Cefnogi pobl i ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthynas ddomestig, deuluol a phersonol iach
- Safon Ansawdd 6- Gweithio gyda phobl a'u cefnogi i gael lles economaidd gwell, bywyd cymdeithasol ac i fyw mewn llety addas sy'n cwrdd â'u gofynion.
- Ein gweithlu a sut y Cefnogwn eu Rolau Proffesiynol
- Ein hadnoddau Ariannol a Sut y Cynlluniwn am y Dyfodol
- Gweithio mewn Partneriaeth, ein Harweinyddiaeth Wleidyddol a Chorfforaethol, Llywodraethu a'n Hatebolrwydd

Rhydd y ddogfen hon gynodeb o'n hunanasesiad blynyddol. Credwn ei bod yn amlinellu rhai o'n cyflawniadau allweddol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, yn ogystal â thynnu sylw at yr heriau y mae angen rhoi sylw iddynt yn ystod y flwyddyn i ddod.

Croesawn unrhyw sylw ar fformat a chynnwys yr adroddiad hwn er mwyn cynorthwyo ein taith gwella.

Ein Gwasanaethau Cymdeithasol 2019-20		
Cyfanswm Cyllideb y Gwasanaethau Cymdeithasol yw £37,733,230	Cyllideb y Gwasanaethau Oedolion yw £26,771,630	Cyllideb y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd yw £10,961,600
Cyfanswm y cyllid grant £6.8m	Rydym yn cyflogi 683 o bobl	Mae 83% o'n gweithwyr yn siarad Cymraeg (L3 neu uwch)
Pwy ydym wedi'u Helpu a'u Cefnogi		
3,084 cysylltiad ag Oedolion		3,843 cysylltiad â Phlant a'u Teuluoedd
Mae 823 o oedolion yn derbyn gwybodaeth, cyngor a chymorth	Mae 897 o oedolion yn derbyn Cynllun Gofal a Chymorth	Mae TBC o blant yn derbyn Cynllun Gofal a Chymorth
Mae 200 o blant unigol yn derbyn Gofal	Mae 162 o blant unigol ar y Gofrestr Amddiffyn Plant (68 ar ddiwedd y flwyddyn . 77 yw cyfartaledd nifer y plant ar y gofrestr trwy gydol y flwyddyn)	372 o ofalwyr wedi'u hasesu yn ystod y flwyddyn
61 o Ofalwyr Maeth mewn 35 o Gartrefi	285 o ddefnyddwyr System Gwybodaeth Gofal Cyfathrebu Cymru (yr WCCIS)	93 o Ofalwyr Ifanc yn cael cefnogaeth Gweithredu dros Blant

Cyflwyniad y Cyfarwyddwr a'i Gynodeb o'r Perfformiad

Croeso i fy ail adroddiad yn Gyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol Cyngor Sir Ynys Môn.

Heb amheuaeth mae'n rhaid i 2020/21 fod wedi bod yn un o'r blynyddoedd mwyaf heriol i fod yn gweithio yn y Gwasanaethau Cymdeithasol oherwydd pandemig Covid-19 ledled y byd. Rwy'n hynod falch o waith tîm fy staff, ynghyd â chydweithwyr mewnol eraill o'n Hawdurdod, a'n sefydliadau partner wrth ymateb i'r heriau beunyddiol y maent wedi'u hwynebu i gadw pobl Ynys Môn yn ddiogel yn ystod y cyfnod hwn. Hoffwn ddiolch o galon i bawb sy'n ymwneud â'r ymateb i'r pandemig ar Ynys Môn.

Roedd ymdrechion aruthrol ein gweithwyr gofal rheng flaen yn ein cartrefi gofal a'n timau gofal cartref, mewn lleoliadau mewnol ac allanol, yn rhyfeddol ac rwy'n falch o fyfyrion ar lawer o straeon cadarnhaol ynghylch eu hymroddiad a'u hymrwymiad i'w gweithleoedd a'u cleientiaid yn ystod y cyfnod annisgwyl hwn. Roeddynt yn aml yn gweithio shifftiau estynedig ac yn mynd y tu hwnt i'w dyletswyddau gofynnol.

Wrth ymateb i'r argyfwng Covid, mae'n bleser gennyf gadarnhau ein bod wedi parhau â'n taith gwella. Wrth i chi ddarllen trwy'r adroddiad, fe welwch enghreifftiau o weithio mewn partneriaeth, yn enwedig gyda'n cydweithwyr Addysg ac ysgolion lleol a hefyd ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, yn ogystal ag arferion gwaith arloesol a ddatblygwyd yn bennaf oherwydd cyfyngiadau Covid-19.

Mae'n braf, hefyd, cael nodi bod ein sefyllfa ariannol wedi gwella llawer yn ystod 2020/21, gyda'r ddau wasanaeth yn tanwario ar y gyllideb - cyfanswm o £891K. Fodd bynnag, rydym yn ymwybodol bod y flwyddyn wedi bod yn unigryw, oherwydd amryw grantiau ychwanegol a dderbyniwyd. Mae modd gweld rhagor o fanylion am ein Hadnoddau Ariannol tua diwedd fy adroddiad.

Unwaith eto, diolch o galon i bawb a weithiodd yn anhygoel o galed yn ystod 2021/21 ac edrychaf ymlaen at barhau i weithio gyda chi i gyd wrth i ni symud i mewn i 2021/22.

Diolch

Fôn Roberts,

Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a Phennaeth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd

DRAFT

Pandemig Coronafeirws-19 (COVID-19)

Mae pandemig COVID-19 ledled y byd wedi cael effaith ar y ffordd yr ydym yn gweithio ers diwedd mis Chwefror 2020, gyda chynlluniau Rheoli Parhad Busnes a Chorfforaethol yn eu lle yn dilyn canllawiau cenedlaethol ac oherwydd effaith COVID-19 ganol mis Mawrth 2020. Ers hynny rydym wedi bod trwy nifer o gyfnodau clo cenedlaethol yn ystod 2020-2021 i gynorthwyo i reoli ymlediad Covid-19 a chyfyngu arno.

Ymgwymerodd y Cyngor â'r tasgau a ganlyn:

- Defnyddio pwerau a chyllidebau stad o argyfwng
- Parhau gyda'r Tîm Rheoli Ymateb i Argyfyngau, wrth reoli busnes yn ôl yr arfer a pharatoi ar gyfer cam llacio'r cyfnodau clo a'r cam adfer
- Paratoi Adroddiadau Dyddiol ac Wythnosol ar y Sefyllfa yn crynhoi penderfyniadau, materion a risgiau allweddol
- Cyfathrebu'n ddyddiol yn fewnol gyda'r Aelodau a'r staff ac yn allanol trwy wefan y Cyngor a'r cyfryngau cymdeithasol
- Adolygu cofrestr risg ffurfiol COVID-19 a'i diweddarau bob wythnos

Defnyddiwyd pwerau dirprwyedig brys oedd yn ei gwneud yn bosib i'r Cyngor wneud penderfyniadau hanfodol. Arweiniodd hyn at fwyafrif Staff y Cyngor yn gweithio o gartref lle bo hynny'n bosibl, cau adeilad ein Cyngor i ymwelwyr, cau ein canolfannau dydd anabledd dysgu, gwahardd ymwelwyr nad oedd yn hanfodol rhag mynd i gartrefi Gofal Preswyl a Nyrsio a gostyngiad yn ein gwasanaethau.

Yn ystod cyfnod pandemig Covid-19 rydym wedi parhau i:

- Gyflawni ein holl ddyletswyddau statudol
- Gweithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru, Arolygiaeth Gofal Cymru, Cymdeithas Cyfarwyddwyr y Gwasanaethau Cymdeithasol, Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, Heddlu Gogledd Cymru, Darparwyr a chydweithwyr yn Nhîm Cydnerthu Gogledd Cymru, yn ogystal â llawer o rai eraill.
- Parhau i gadw storfa PPE Covid-19 i reoli PPE a ddanfonir gan Lywodraeth Cymru ar draws yr ynys ac a reolir o fewn adnoddau'r Gwasanaethau Cymdeithasol.
- Cefnogi'r broses cyfeirio profion COVID cenedlaethol.
- Addasu a defnyddio arferion gwaith arloesol i addasu i'r cyfnod pandemig er mwyn hwyluso cyswllt, asesiadau ac adolygiadau, gan sicrhau y cyflawnir ein dyletswyddau diogelu.
- Parhau i gydymffurfio ag achosion Llys a Chynllunio Gofal.
- Parhau i recriwtio Gofalwyr Maeth yr Awdurdod Lleol.
- Mae'r Cyngor wedi cefnogi Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr gyda chyflwyno'r Brechlyn Rhanbarthol ledled y Sir, yn unol â chanllawiau cenedlaethol.

Ar hyn o bryd mae 36 o Dimau Cymorth Ardal ar Ynys Môn gyda 466 o wirfoddolwyr gweithredol. Mae'r ffigurau wythnosol diweddaraf yn dangos eu bod wedi cyflawni cyfanswm o 564 'tro da' â 595 o bobl.

Ers dechrau'r pandemig Covid-19 mae'r Timau Cymorth Ardal yn amcangyfrif eu bod wedi gwneud 10,056 'tro da' â 1,680 o bobl

Sut mae Pobl yn Llunio ein Gwasanaethau?

Yr agenda Lles yw canolbwynt ein holl waith - rhoi'r unigolyn yn ganolog i bopeth a wnawn gan weithio gyda theuluoedd, cymunedau a gweithwyr proffesiynol eraill i sicrhau gwell canlyniadau i bawb. Rydym yn parhau i ymdrechu i gael rhagoriaeth

Unwaith eto, yn y ddogfen hon, byddwn yn adrodd yn erbyn pedair egwyddor y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant - Lles, pobl (llais a rheolaeth), partneriaeth, ac integreiddio ac atal.

Er gwaethaf pandemig Covid-19 a'r heriau ariannol bythol gynyddol a wynebwyd, rydym wedi parhau i wneud cynnydd yn 2019-20, er yn arafach oherwydd pwysau'r pandemig.

Yn ystod y flwyddyn, rydym wedi bod â chyswllt rheolaidd â chydweithwyr **Arolygiaeth Gofal Cymru**, yr ydym wedi gweithio'n agos gyda nhw trwy gydol y pandemig, i sicrhau lles a diogelwch dinasyddion Ynys Môn. Ar ben hynny, rydym wedi bod yn paratoi am arolwg gan yr Arolygiaeth ar draws y gwasanaethau cymdeithasol fel rhan o'u hamserlen gynlluniedig, rhywbeth sy'n debygol o ddigwydd yn chwarter un, blwyddyn ariannol 2021-22.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gwelsom Fframwaith Perfformiad ac Adrodd Gwasanaethau Cymdeithasol newydd Llywodraeth Cymru. Yn arwain at weithredu'r set ddata ddiwygiedig, mae ein staff perfformiad wedi bod yn gweithio gyda'r Is-grŵp Adrodd Cenedlaethol, dan arweiniad Llywodraeth Cymru, i ddatblygu Mesurau Perfformiad newydd y Gwasanaethau Cymdeithasol. Daeth y mesurau hyn i rym yn gynnar yn 2020, er na chwblhawyd y Canllawiau oherwydd dechrau Covid-19. Mae Ynys Môn, fel llawer o gynghorau eraill, wedi addasu i'r mesurau newydd hyn, gan wneud newidiadau sylweddol, fel bod modd casglu data o ffurflenni a modiwlau yn ein system Gwybodaeth Gofal Cymunedol Cymru. Mae'r mesurau newydd wedi'u rhannu'n saith is-bwnc megis Cysylltiadau, Cynlluniau, Diogelu ac eraill. Mae'r newidiadau hyn wedi cynyddu galw sylweddol ar y Gwasanaeth gyda nifer gynyddol o fetrigau o'i gymharu â'r model blaenorol. Bydd y gwaith a gwblhawyd wrth ddyfeisio'r metrigau newydd, ynghyd â chasglu, yn rhoi i randdeiliaid ddarlun llawer manylach o'r galw gan y Gwasanaethau Cymdeithasol ar y Gymuned a'r effaith y maent yn ei chael arni.

Cwynion, sylwadau cadarnhaol a negyddol - Rydym wedi parhau i weithredu Gweithdrefn Gwynion y Gwasanaethau Cymdeithasol trwy gydol cyfnod y pandemig.

Rydym wedi parhau i roi pwyslais ar ddatrys pryderon yn gyflym lle bo hynny'n bosibl. Mae nifer y cwynion Cam 1 ffurfiol a gofnodwyd (24) yn ystod y flwyddyn wedi bod yn is nag y bu am y deg mlynedd blaenorol. Mae nifer gyffredinol y sylwadau / pryderon negyddol a gofnodwyd (50) hefyd wedi bod yn is na'r flwyddyn flaenorol. Bu i ni ymdrin â chwe chwyn Cam 2 (Gwasanaethau Plant a Theuluoedd), nifer gyffredinol isaf y cwynion Cam 2 mewn tair blynedd. Mae adroddiad cwynion blynyddol y Gwasanaethau Cymdeithasol, 'Gwranddo ar

Gwynion a Dysgu ohonynt', yn cynnwys manylion pellach am yr adborth negyddol a chadarnhaol a gafwyd.

Rydym wedi parhau i dderbyn nifer fawr o sylwadau cadarnhaol (200 wedi'u cofnodi yn ystod y flwyddyn) am wasanaethau a ddarperir, gan ddefnyddwyr gwasanaeth, teuluoedd a gweithwyr proffesiynol eraill.

Mwy Na Geiriau – Yn ystod 2020-21 rydym wedi:

- Cynnal cyflwyniadau ynghylch gweithredu'r Safonau Cymraeg, a chyfathrebu a gofal cwsmer (gan gynnwys y gofyn i gynnig yn rhagweithiol wasanaeth trwy gyfrwng y Gymraeg i'r holl gwsmeriaid) wedi'u cyflwyno mewn cynadleddau staff.
- Mae gwaith codi ymwybyddiaeth o 'Mwy na Geiriau' a Safonau'r Iaith Gymraeg yn parhau i fod yn elfen ofynnol o holl sesiynau cynefino staff adrannol.
- Anfon nodyn atgoffa ysgrifenedig at bob aelod o staff ar y system e-bost yn eu hatgoffa o bwysigrwydd ateb ffônau yn ddwyieithog.
- Datblygu ffyrdd o fonitro gwaith cofnodi'r Cynnig Gweithredol a dewis iaith defnyddwyr gwasanaeth trwy olrhain ystadegau o'r system cofnodi achosion electronig, er mwyn monitro perfformiad mewn perthynas â chofnodi hyn.
- Parhau i annog staff sy'n dysgu Cymraeg i gymryd rhan mewn hyfforddiant perthnasol er mwyn datblygu eu sgiliau iaith

Roedd dyraniad **Cronfa Gofal Integredig** Llywodraeth Cymru ar gyfer Ynys Môn dros £3m yn ystod y flwyddyn, ac wrth i chi ddarllen yr adroddiad hwn, dewch ar draws enghreifftiau o sut rydym wedi defnyddio'r arian i ddatblygu mentrau newydd ac integreiddio ein gweledigaeth ar gyfer y dyfodol gyda sefydliadau partner eraill, er budd trigolion yr Ynys. Yn ogystal, cawsom oddeutu £500,000 o'r cynllun **Rhyddhau i Adfer ac yna Asesu**. Defnyddiwyd yr arian i gefnogi unigolion yn y gymuned trwy gynyddu capasiti ein gwasanaeth/gweithiwr cam-drin domestig oherwydd y cynnydd uchel mewn cyfeiriadau; i sefydlu gwasanaeth prydau bwyd - prosiect "Neges" oedd mewn partneriaeth â rhai bwytai lleol i wneud yn siŵr bod pob unigolyn bregus yn ein cymunedau'n gallu cael pryd poeth pob dydd. Defnyddiwyd cyllid arall er mwyn i unigolion hŷn gael cymorth wrth gael at eu HYB cymunedol yn rhithwir.

Mae'r **rhaglen Llunio Lle**, mewn partneriaeth â Medrwn Môn, wedi parhau trwy gydol y pandemig. Rhaglen ymgysylltu â'r gymuned yw hon sy'n rhoi cyfleoedd i'r gymuned nodi eu blaenoriaethau cymunedol, mapio asedau lleol a datblygu gweledigaeth gymunedol. Gyda chymorth Medrwn Môn rydym yn sefydlu cynghreiriau lleol yn y gymuned i yrru'r weledigaeth leol yn ei blaen. Rydym wedi llwyddo i wneud cryn dipyn o fapio yn ystod y pandemig ac wedi defnyddio *zoom* i ennyn diddordeb grwpiau o bobl mewn ardaloedd penodol. Rydym wedi llwyddo i gyrraedd y pwynt lle rydyn ni bron yn barod i dynnu cynghreiriau at ei gilydd yn Llifton, Aethwy a Lligwy. Rydym hefyd wedi sefydlu Cynlluniau Tro Da yn y meysydd hyn.

Ailbroffiliwyd arian yr Ymddiriedolaeth Elusennol ar gyfer Llunio Lle i sefydlu'r **Cynlluniau Tro Da** fel modelau 'interim' neu amgen i gynghreiriau, gan ein bod yn gwybod y byddai mapio/ymgysylltu'n anos yn ystod y pandemig.

Gellir gweld diweddariadau am y Cynllun Tro Da yn eu cynllun, yma: [GTS NEWSLETTER \(20\).pdf - Google Drive](#). Mae'r Cynlluniau Tro Da bellach yn cael cymorth ein Swyddog Cymorth Gwirfoddoli a Swyddog Cymuned a Lles y Trydydd Sector i sicrhau eu bod yn gynaliadwy.

Mewn partneriaeth ag **Age Cymru Gwynedd a Môn**, rydym wedi parhau i gynnal cyfarfodydd Cyngor y Bobl Hŷn bob pythefnos. Roedd hyn yn gyfle i raeadru gwybodaeth i'n fforwm ac i bobl hŷn roi adborth. Mae aelodau o Gyngor y Bobl Hŷn yn eistedd ar **Gynghrair Pobl Hŷn Cymru (COPA)** gan roi llais Môn i'r agenda cenedlaethol ar gyfer pobl hŷn. Mae Cyngor y Bobl Hŷn yn arwain ar ymgyrch leol i godi ymwybyddiaeth o gam-drin pobl hŷn. Dechreuodd hyn gyda chynhadledd rithwir ac, ar hyn o bryd, mae'n gweithio ar gynllun gweithredu lleol i godi ymwybyddiaeth yn ein cymunedau.

Yn ystod Ebrill a Mai 2020, penderfynodd y Tîm Grant Cymorth Tai greu holiaduron ar-lein i ddefnyddwyr gwasanaeth sy'n cael cymorth ac i staff sy'n gweithio gyda'r darparwyr Grant Cymorth Tai, Adran Dai CSYM, y Trydydd Sector a sefydliadau Gwirfoddol. Pwrpas yr holiadur oedd rhoi cyfle i unigolion roi adborth ar eu profiad o fod dan gyfyngiadau'r cyfnod clo; yr hyn oedd yn fwyaf heriol iddynt ac unrhyw bethau cadarnhaol y gallent fod wedi'u profi. Daeth yr holiadur hwn yn fyw ar y 3ydd o Fehefin 2020 ac roedd ar gael i'w gwblhau hyd at 30 Mehefin 2020. Rhannwyd y ddolen i'r arolwg hwn hefyd ar y cyfryngau cymdeithasol, trwy wefannau Facebook a Twitter y Cyngor. Dros y cyfnod hwn, gwelodd 320 o bobl yr holiadur hwn, gyda 207 yn cymryd yr amser i'w gwblhau.

Mae'r canfyddiadau i'w gweld yn yr adroddiad isod a chânt eu defnyddio'n sail i gynllunio ymlaen llaw.

Report Covid 19
service user question

Paratoi Bil Plant (Diddymu Amddiffyn Cosb Resymol) (Cymru) - pwrpas y Bil yw diddymu amddiffyniad cyfraith gwlad o gosb resymol fel nad oes modd yng Nghymru i rieni na'r rhai sy'n gweithredu *in loco parentis* ymosod ar blentyn na'i guro.

Roedd yr amddiffyniad yn berthnasol mewn perthynas â'r gyfraith droseddol a'r gyfraith sifil. Dan y gyfraith droseddol, roedd yn berthnasol mewn perthynas â throseddau cyfraith gwlad o ymosod a churo; a than gyfraith sifil, mewn perthynas â chamwedd tresmasu yn erbyn y person.

Mae'r Bil yn bwriadu cefnogi hawliau plant trwy wahardd defnyddio cosb gorfforol, trwy gael gwared ar yr amddiffyniad hwn. Effaith arfaethedig y Bil, ynghyd ag ymgyrch codi ymwybyddiaeth a chymorth i rieni, oedd sicrhau gostyngiad pellach yn y defnydd a wneir o oddefgarwch cosbi plant yn gorfforol yng Nghymru.

Daw'r Bil i rym ym mis Ebrill 2022 ac rydym yn llwyr gefnogi gweithredu'r bil a byddwn yn gweithio'n agos gyda'n cydweithwyr yn Llywodraeth Cymru i gyfleu'r neges hon i rieni, gweithwyr proffesiynol ac yn bwysicach fyth, i blant a phobl ifanc ar gyfer pan fyddir yn barod i'w weithredu.

Astudiaeth Achos:

Rownd Derfynol Genedlaethol - Gwobrau Gofal Prydain Fawr 2020

Gwobr: Rhoi Pobl yn Gyntaf / Personoli.

Prosiect: Ailfodelu Gwasanaethau Gofal Cartref.

Cyfres o ddigwyddiadau rhanbarthol ledled y DU yw Gwobrau Gofal Prydain Fawr ac maent yn ddatliad o ragoriaeth ar draws y sector gofal. Pwrpas y gwobrau yw talu teyrnged i'r unigolion neu'r timau hynny sydd wedi dangos rhagoriaeth eithriadol yn eu maes gwaith.

Yn dilyn llwyddiant yn y rowndiau terfynol rhanbarthol ym mis Tachwedd 2019, gwahoddwyd tîm Trawsnewid y Gwasanaeth Gofal Cartref i gynrychioli eu rhanbarth (Cymru) yn y rowndiau terfynol cenedlaethol ym mis Mawrth 2020. Yn anffodus, oherwydd y sefyllfa bresennol gyda'r pandemig, nid yn unig y gohiriwyd y digwyddiad tan 31 Hydref 2020 ond cafodd, hefyd, ei newid i fod yn un rhithwir.

Rydym wrth ein boddau o gael dweud, o grŵp o ddeg yn y rownd derfynol ranbarthol, y cyhoeddwyd mai'r tîm oedd enillwyr y wobr bwysig hon, gyda'r beirniaid yn nodi, "Mae'r sefydliad yn arloesol, yn canolbwyntio ar ganlyniadau, mae'n dosturiol ac yn ddeallgar. Maen nhw'n gwrando ar bobl ac yn wirioneddol glywed yr hyn maen nhw'n ei ddweud. Maen nhw bob amser yn rhoi pobl yn gyntaf ac o flaen eu gofal eu hunain."

Roedd Sara Jones, y Rheolwr Comisiynu yn bresennol ar gyfer y digwyddiad rhithwir a dywedodd, "Roedd yn syndod mawr bod y tîm wedi'i gyhoeddi yn enillydd gan fod safon y rhai a gyrhaeddodd y rownd derfynol mor uchel. Rwyf mor falch bod gwaith caled a phenderfyniad y tîm a'i bartneriaid i bersonoli gwasanaethau a chanlyniadau ar gyfer pob unigolyn a gefnogwn wedi'i gydnabod fel hyn.

Dymuna Iola Richardson, Pennaeth y Gwasanaethau Cymdeithasol, ddiolch i staff yr adran ac i aelodau'r cyngor am eu holl gefnogaeth ac i ddinasyddion Ynys Môn am weithio mewn partneriaeth â'r awdurdod lleol i sicrhau cael gwneud y gwelliannau i'r gwasanaeth.

Gellir dod o hyd i'r holl enillwyr a manylion pellach yn <https://www.care-awards.co.uk/national-winners-great-british-care-awards-2020-announced/>

Mae modd gweld y rhaglen ac ynddi'r holl weithwyr a gyrhaeddodd y rownd derfynol, yma. <https://www.care-awards.co.uk/wp-content/uploads/2020/10/GBCA-2020-Finals.pdf>

Cyrhaeddodd y tîm hefyd y rownd derfynol Rhaglen Gwobr Rhagoriaeth Cyfleoedd mewn Caffael Cyhoeddus Llywodraeth Cymru mewn dau gategori, prosiect Caffael y flwyddyn a phrosiect y flwyddyn Datblygu'r Farchnad, ym mis Mehefin 2020.

Safon Ansawdd 1

Gweithio gyda phobl i ddiffinio a chyd-gynhyrchu canlyniadau lles personol y dymuna pobl eu cyflawni

Oedolion

Mae sefydlu a datblygu **timau adnoddau cymunedol** (TAC) ledled Ynys Môn yn parhau i fod yn flaenoriaeth gwasanaeth. Dros y 12 mis diwethaf mae Gwasanaethau Oedolion wedi ailstrwythuro i dair bro TAC dynodedig ac wedi dechrau gweithio'n rhithwir gydag Asiantaethau iechyd a phartneriaid i yrru'r agenda integreiddio ymlaen. Cafwyd cynnydd gyda sefydlu cyfarfodydd amlddisgyblaethol wythnosol i drafod achosion cymhleth. Mae gostyngiad yn nyranid y cyllid gan Lywodraeth Cymru i gefnogi'r rhaglen Drawsnewid wedi arwain at adolygu strwythur y prosiect ac, er mwyn gyrru'r Prosiect yn ei flaen yn 2021/22, mae Ynys Môn wedi sicrhau ei fod yn fewnol.

Mae **Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth** wrth wraidd yr agenda atal yng Nghymru. Yn wyneb sefydlu'r Timau Adnoddau Cymunedol, mae hyn wedi rhoi cyfle i'r Gwasanaethau Oedolion adolygu'r pwyntiau mynediad cyfredol a gwasanaethau Gwybodaeth, Cyngor a Chymorth er mwyn symleiddio mynediad i ddinasyddion Ynys Môn. Ar hyn o bryd, mae gan wasanaethau oedolion un pwynt mynediad gyda gwybodaeth, hefyd, ar gael trwy Bartneriaid y Trydydd Sector - Medrwn Môn. Yn ystod y Pandemig fe'i gwnaed yn haws cael at adnoddau a gwybodaeth gymunedol gyda gwybodaeth ar gael ar wefan yr Awdurdod Lleol ac oddi wrth asiantaethau partner y trydydd sector.

Cyflwynwyd y model **Rhyddhau i Adfer yna Asesu** gan Lywodraeth Cymru ym mis Ebrill 2020 i sicrhau nad yw pobl yn aros yn yr ysbyty pan nad oes angen gwneud hynny. Er mwyn cyflawni hyn, sefydlwyd Hyb Rhyddhau mewn partneriaeth rhwng yr Awdurdodau Lleol a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr, lle bu Nyrsys a Gweithwyr Cymdeithasol yn gweithio gyda'i gilydd i sicrhau bod cleifion yn cael eu cefnogi allan o'r ysbyty cyn gynted ag y byddent yn feddygol iach. Wrth symud ymlaen, bydd y timau adnoddau Cymunedol yn chwarae rhan ganolog yn y llif effeithiol ac effeithlon o'r ysbyty yn ôl i'r gymuned.

Cronfa Gofal Integredig (ICF) - yn ystod y flwyddyn, mae Ynys Môn wedi bod yn gweithio ochr yn ochr â'u partneriaid i ddatblygu ystod o brosiectau a gwasanaethau a fyddai'n cyrraedd angen ein cymunedau - angen sydd wedi'i addasu oherwydd pandemig covid-19. Mae enghreifftiau o'r gwaith wedi'u hintegreiddio yn y prosiectau a ffurfiwyd wrth symud ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Mae'r ddau brosiect isod yn rhagflas o'r gwaith a gwblhawyd.

Mae **Bwyd Da Môn** yn Gwmni Budd Cymunedol a sefydlwyd fel menter gwastraff bwyd/rhannu bwyd gyda'r nod o fynd i'r afael â thlodi bwyd, sicrhau bod modd cael at fwy o gynnyrch ffres, gwella sgiliau coginio cymunedol, a sicrhau bod mentrau bwyta'n iach yn gynhwysol, yn hygyrch ac yn cwrdd ag anghenion a nodwyd yn lleol.

Mae canolbwynt cymunedol wedi'i ddatblygu o amgylch y cysyniad o siop nid er elw, fydd yn aildosbarthu cynnyrch o ystod o archfarchnadoedd a chynhyrchwyr bwyd eraill. Bydd y siop yn glwb bwyd yn seiliedig ar aelodaeth, a'i nod yw cyflenwi cynnyrch ffres yn bennaf. Nod y prosiectau yw rhoi gwerth am arian i deuluoedd a lleihau'r ddibyniaeth ar fanciau bwyd.

Swyddog Cymorth Digidol - Yn dilyn effeithiau COVID 19 wrth newid y ffordd y gall y byd gael at wasanaethau, bydd y prosiect hwn yn edrych ar sut ydym yn cefnogi cymunedau i ddod yn ddigon hyderus i gael at Wasanaethau Iechyd ar-lein a chreu gwell dealltwriaeth o sut y gall gweithredu'n ddigidol, mewn gwirionedd, roi cefnogaeth effeithlon ac effeithiol i'r agenda ymyrraeth gynnar trwy ei gwneud yn bosib i bobl gael gafael ar wybodaeth a chynghor ar adeg ac mewn lle sydd fwyaf addas iddynt.

Oherwydd COVID 19, gwelwyd gostyngiad syfrdanol yn nifer y bobl sy'n gallu cael at Wasanaethau Iechyd yn gorfforol, gyda llawer o apwyntiadau bellach yn cael eu cynnal dros y ffôn neu drwy apiau ar-lein. I lawer o bobl yn ein cymunedau, mae'r symudiad sydyn tuag at apwyntiadau ac ymgynghoriadau ar-lein wedi eu gadael yn teimlo'n fwy datgysylltiedig nag erioed, oherwydd rhwystrau megis dim rhyngwrwyd neu ddyfeisiau i fynd ar-lein, sgiliau a hyder i ddefnyddio'r systemau newydd neu ddim cefnogaeth gan ffrindiau neu deulu i'w rhoi ar ben ffordd gyda'r dechnoleg.

Mae'r Gronfa Gofal Integredig wedi'i hymestyn am flwyddyn ychwanegol i 21-22 ac mae hyn wedi arwain at ymestyn y rhan fwyaf o brosiectau gwerthfawr sydd wedi bod yn rhedeg dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf. Mae'r holl brosiectau hyn wedi'u hintegreiddio yn y gymuned sy'n cyfrannu at ATAL ac yn arfogi unigolion i allu aros gartref yn eu cymunedau cyhyd ag y bo modd ac ymestyn gweithgareddau a chyfleoedd cymunedol ar draws holl grwpiau'r gronfa gofal integredig

Ar y 1^{af} o Ionawr 2020, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei God Ymarfer Rhan 10 diwygiedig (Eiriolaeth). Mae modd gweld copi yn <https://gov.wales/advocacy-services-code-practice>. Mae Awdurdodau Lleol yn gyfrifol am sicrhau bod y Cod Ymarfer newydd yn rhan annatod o arfer beunyddiol ac rydym yn falch o gadarnhau ein bod yn rhan o'r Trefniant Rhanbarthol ar gyfer Eiriolaeth Annibynnol Broffesiynol i blant. Yn ystod y flwyddyn hon, cafodd cyfanswm o 99 o blant a phobl ifanc Eiriolaeth Seiliedig ar Faterion oedd yn cynnwys 211 o faterion. Daeth cyfanswm o 29 o gyfeiriadau Cynnig Gweithredol i law'r darparwr yn ystod y flwyddyn hon.

Mewn perthynas â Gwasanaethau Oedolion, mae gennym gytundeb lefel gwasanaeth gyda Gwasanaeth Eiriolaeth Gogledd Cymru yn ei ddarparu ac rydym yn hyrwyddo'r arfer hwn fel rhan o'n harfer beunyddiol. Yn ystod chwe mis olaf y flwyddyn, gwnaeth Gwasanaeth Eiriolaeth Gogledd Cymru 98 o gysylltiadau.

Mae'r **Strategaeth Cyfleoedd Diwrnod Anabledd Dysgu** wedi'i chymeradwyo gan y Cyngor a chafwyd cytundeb am ymgynghoriad llawn ar ddatblygu darpariaeth gymunedol (yn seiliedig ar ganlyniadau unigol) ledled yr ynys. Yn anffodus, oherwydd yr ymateb i COVID-19 a'r cyfyngiadau lleol ar deithio a chyswllt wyneb yn wyneb, ni fu'n bosibl cynnal yr ymgynghoriad. Mae grŵp llywio'r prosiect wedi parhau i gwrdd a thrwy ddefnyddio'r grant Cronfa Gofal Integredig, sefydlwyd swydd datblygu adnoddau cymunedol newydd. Cafwyd cryn dipyn o gynnydd o ran nodi adnoddau cymunedol yn ardal Caergybi a chynigir ymestyn y gwaith hwn i weddill yr ynys yn ystod y flwyddyn. Mae rhaglen o weithgareddau a chyfleoedd wedi'i chyd-gynhyrchu gyda phobl ag anableddau dysgu. Cynigir, hefyd, gryfhau ein trefniadau comisiynu gyda darparwyr allanol i sicrhau bod darpariaeth yn y dyfodol yn cwrdd â chanlyniadau unigol ac yn hyrwyddo dilyniant ac annibyniaeth trwy'r gefnogaeth a gynigir.

Cyllideb Gyfun - mae gwaith wedi parhau i symud ymlaen i ddatblygu cyllideb gyfun gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr ar gyfer rhoi gofal a chymorth a llety i bobl ag anableddau dysgu sydd ag anghenion cymhleth. Mae cytundeb Adran 33 wedi'i ddatblygu ac mae cynllun gweithredu lleol wedi'i sefydlu. Y nod yw sicrhau y nodir anghenion pobl yn gynnar ac y cânt eu diwallu mewn modd amserol a goresgyn rhwystrau arferol i ddarpariaeth (gan gynnwys cyllid) trwy arferion integredig a gwneud penderfyniadau. Mae'r prosiect hwn wedi elwa ar gefnogaeth y rhaglen Trawsnewid Anabledd Dysgu Rhanbarthol.

Plant a Theuluoedd

Gan weithio gyda Gwasanaethau Plant a Theuluoedd Ynys Môn, mae **Voices for Care** wedi cynyddu aelodaeth y grŵp lleol yn sylweddol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, gan fynd o 0 i 4 ac maent, bellach, yn cynnal cyfarfodydd rheolaidd. Er bod Covid-19 wedi cael effaith ar hyn, mae cyfarfod yn rhithwir wedi bod yn fodd i bobl ifanc a leolir y tu allan i Ynys Môn ddod i'r cyfarfodydd, ond mae yna frwdfrydedd i gynnal cyfarfodydd wyneb yn wyneb, unwaith y caniateir inni wneud hynny'n ddiogel. Mae dau ddigwyddiad allgymorth wedi'u cynnal, y ddau ohonynt yn llwyddiannus yn recriwtio aelodau newydd a chynnal aelodau cyfredol. Dros yr ychydig fisoedd nesaf, bydd Voices from Care yn gweithio gyda'n pobl ifanc, sydd wedi cynnig prosiect i roi gwybodaeth am y grŵp, recriwtio aelodau newydd o bosibl, a chaniatáu i boblogaeth Ynys Môn ehangach, sydd â phrofiad o ofal, gael eu mewnbwn ar hunaniaeth y grŵp.

Y weledigaeth gyffredinol ar gyfer y prosiect Un Drws Ffrynt yn Ynys Môn fyddai creu un pwynt mynediad am gefnogaeth gyda'r sbectrwm cyfan o anghenion ar gyfer teuluoedd. Mae hyn yn cynnwys cam-drin domestig, iechyd meddwl, camddefnyddio sylweddau, tai a diogelu plant neu oedolion, a llawer mwy, hefyd. Rhagwelwn y byddai hyn yn cael ei wneud fesul cam, dros gyfnod o amser. Byddai cam cychwynnol y prosiect yn canolbwyntio ar gyfeiriadau a wneir at Deulu Môn, yr Hyb gwybodaeth, cyngor a chymorth ar gyfer gwasanaeth plant a theuluoedd Ynys Môn.

Nodau Un Drws Ffrynt:

- nodi risgiau ac anghenion ar y cyfle cyntaf o fewn teuluoedd sy'n mynd drwy gam-drin domestig
- cefnogi oedolion a phlant bregus i gael ymateb cyflym ac effeithiol i roi sylw i'r anghenion yn eu teulu cyn cwrdd â'r trothwyon diogelu
- lliniaru effaith Profiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod ar blant a phobl ifanc a lleihau nifer yr achosion o'r profiadau hyn yn y dyfodol
- Lleihau cyfradd y cyfeiriadau at y gwasanaeth
- Lleihau nifer y troseddau y rhoddir gwybod amdanynt sy'n ymwneud â cham-drin domestig ar yr ynys
- Datblygu gwasanaethau cyfredol a newydd yn seiliedig ar anghenion a risgiau.
- Datblygu llwybrau ar gyfer gwasanaethau sy'n dibynnu ar angen a risg.

Yn ystod 2020-21, mae cyfanswm o 154 o blant wedi'u trafod yn y cyfarfodydd un drws ffrynt yn ystod y flwyddyn. Mae aelodaeth y cyfarfod wedi cynyddu ac mae bellach yn cynnwys darparwyr iechyd meddwl y trydydd sector PARABL, GORWEL, Heddlu Gogledd Cymru, Addysg, gwasanaethau cymorth tai, a gwasanaethau iechyd. Cynhelir archwiliad a gwerthusiad o'r prosiect un drws ffrynt ym mis Ebrill a mis Mai 2021.

Ffurfiwyd yr **Hyb Cymorth Cynnar** mewn ymateb i'r gwaith a gwblhawyd yn y "rhaglen Gweithredu Cynnar Gyda'n Gilydd" ar yr ymateb amlasiantaethol i brofiadau niweidiol yn ystod plentynod a gofynion deddfwriaethol a rheoliadol eraill sy'n anelu at ddarparu gwasanaethau cost-effeithiol o ansawdd gwell, sy'n sicrhau canlyniadau da i bawb yn Ynys Môn. Yn bennaf, mae'r rhain yn ymwneud â:

- Gofynion Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) (2014) i sicrhau bod modd i deuluoedd gael at wybodaeth, cyngor a chefnogaeth berthnasol cymaint â phosibl yn eu cymunedau er mwyn adeiladu lles a gwytnwch.
- Ymateb parhaus Cyngor Sir Ynys Môn (Cydlynwyr Teuluoedd a Chymunedau) i bedwar o 12 o argymhellion Arolwg Gwasanaethau Plant (2015) Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru. Mae'r rhain yn ymwneud â sicrhau bod ymyrraeth gynnar, fwy integredig ar gael i blant a theuluoedd trwy weithio'n agosach mewn partneriaeth a rhannu gwybodaeth yn well.

Mae aelodaeth a phresenoldeb asiantaethau yn yr Hyb yn parhau i fod yn gryf. Mae cyfanswm o 275 o blant wedi'u trafod yn yr Hyb yn ystod 2020/21. Mae pob un o'r plant hynny a'u teuluoedd wedi cael cynnig gwasanaethau cymorth.

Mae'r **Cydlynwyr Teuluoedd a Chymunedau** wedi bod yn mynd i'r Hyb Cymorth Cynnar sydd bob pythefnos (a gynhelir fel cyfarfod rhithwir *Teams*), Cyfarfodydd *Teams* Cydlynwyr Ardal Lleol Medrwn Môn a Chyfarfodydd Staff Medrwn Môn.

Ers i COVID-19 ddod i'r amlwg, mae'r Cydlynwyr Teuluoedd a Chymunedau wedi parhau i gefnogi'r rhai a gyfeiriwyd atom trwy gyswllt ffôn, cyfarfodydd *Zoom* ac e-bost gan sicrhau bod y teuluoedd yn gallu cael at adnoddau priodol yn ystod yr amser anodd hwn. Derbynnir cyfeiriadau trwy'r Hyb Cymorth Cynnar a Gwasanaeth Cyswllt Cymunedol Môn.

- Rhannu adnoddau ar-lein perthnasol â defnyddwyr gwasanaeth yn ystod y cyfnod clo (Gweithgareddau rhithwir, adnoddau hyfforddi, celf a chrefft ar-lein ac adnoddau iechyd meddwl).
- Wedi rheoli a dosbarthu'r Grant Cymunedol Plant a Theuluoedd a'r Gronfa Cadw'n Actif ar gyfer grwpiau cymunedol ledled yr ynys.
- Gweithio mewn partneriaeth - Swyddogion Lles, Timau Cymorth Lleol, banciau bwyd lleol, meddygfeydd, Menter Môn, Gwasanaethau Ieuencid, Gweithredu dros Blant, Tîm o Amgylch y Teulu, Gwasanaethau Ieuencid Gwynedd. Aethpwyd i sesiynau Cwrdd â'r Timau gydag Adran Tai Ynys Môn, Tîm Iechyd Meddwl Cymunedol a'r Gwasanaeth Tân.
- Gweithio ochr yn ochr â Menter Môn ac Age Cymru gyda'u Prosiect Ffrind drwy'r Post.
- Edrych i'r dyfodol - ynghyd â chydweithwyr, cyflwyno enghreifftiau da i'r prosiect o weithio o fewn y pum canllaw lles i greu catalog o gyfryngau ar gyfer y prosiect, ynghyd â'r Cydlynwyr Ardal Lleol, cymryd rhan mewn cyfarfodydd tîm Hunandrefnu i greu a chynhyrchu llyfryn astudiaeth achos newydd Medrwn Môn
- Gweithio ochr yn ochr ag Age Cymru i gynhyrchu fideos addysgiadol byr am ddefnyddio gwasanaethau lleol ar gyfer eu sianel *YouTube*.

At hyn, neilltuwyd dyletswyddau ychwanegol i'r Cydlynwyr Teuluoedd a Chymunedau yn ystod yr amser hwn; cefnogi cydlynwyr grwpiau gwirfoddol ar draws yr ynys, a rheoli'r banc gwirfoddolwyr, darparu adnoddau a gwybodaeth berthnasol a hefyd gydlynwyr ceisiadau casglu presgripsiynau ledled yr ynys. Rydym wedi cydlynwyr a recriwtio gwirfoddolwyr ar gyfer y prosiectau a ganlyn -

- Cyflwyno'r brechlyn Covid yn Ysbyty Penrhos Stanley.
- Gyrwyr gwirfoddol sy'n ei gwneud yn bosibl i bobl fynd am eu hapwyntiadau brechlyn.
- Gwasanaeth cyfeillio'r Groes Goch ac Age Cymru
- Ymateb Cymru 4x4 / derbynwyr galwadau gwirfoddol.

Mae'r Cydlynwyr Teuluoedd a Chymunedau wedi gweithio gyda 43 o blant yn ystod y flwyddyn.

Blaenoriaethau 2020-21:

- Cyflawni ein hagenda integreiddio gyda phartneriaid ieuchyd a'r Trydydd sector yn ein Timau Ailalluogi Cymunedol mewn tri safle dynodedig ar yr ynys.
- Cwblhau gwaith aildendro a gweithredu'r Gwasanaeth Newydd, Byw â Chefnogaeth.
- Ymgynghori ynghylch ein Strategaeth Cyfleoedd Diwrnod Anableddau Dysgu Newydd, a'i mabwysiadu a'i gweithredu.
- Parhau i wreiddio a hyrwyddo gwaith y Cydlynwyr Teuluoedd a Chymunedau

SA1 – Pa wahaniaeth wnaethon ni?
Roedd 96.02% o bobl yn byw'n annibynnol gartref ar ôl cael eu hailalluogi
Mae 87% o asesiadau Plant yn cael eu cwblhau cyn pen 42 diwrnod
Mae 99.56% o Benderfyniadau ein Rheolwyr Gwasanaethau Plant yn cael eu cwblhau o fewn 24 awr
Beth mae ein pobl yn ei ddweud?
Diolch am yr e-bost ac am yr holl gefnogaeth a help a roesoch i [...]. Unwaith eto, diolch am eich holl gefnogaeth, mi oeddwn bob amser yn teimlo bod buddiannau gorau mam wrth galon eich penderfyniadau. Mi deimlais i hefyd fod eich ymatebion yn rhai pwylllog ac wedi'u hystyried.
Roedd aelod o'r teulu eisiau i mi drosglwyddo pa mor ddiolchgar oedd o'r gwasanaeth a gafodd gan y gweithiwr cymdeithasol, y Gwasanaethau Cymdeithasol a Carelink mewn perthynas ag argyfwng diweddar, a'i fod wedi gwneud argraff arno. Dywedodd fod y modd y cynyddwyd gwasanaethau mor gyflym, a'r gefnogaeth a gafodd, a sut y gwnaeth hyn helpu ei fam i barhau i fyw gartref gyda'i dad, wedi gwneud argraff arno.
Mae [rhiant] yn dweud wrtha i fod pawb y mae hi wedi cwrdd â nhw wedi bod yn hyfryd ac nad dyna oedd hi wedi'i ddisgwyl pan gafodd wybod gyntaf y câ'r cyswllt ei oruchwyllo
Roedd [plentyn] wedi cyflawni ei holl ganlyniadau, gwelsom gynnydd yn ei hyder, ei les emosïynol, a'i allu i reoli teimladau anodd. Mae'n glod enfawr i [gweithiwr cymdeithasol] o'ch tîm am y gwaith a gwblhaodd efo'r teulu tra bod yno bryderon diogelu.

Diolch am ofyn [sut mae rhiant] Rwy'n ei werthfawrogi'n fawr!
Dim ond eisiau dweud eich bod wedi gwneud i mi deimlo mor gartrefol pan wnaethoch
ymweld yr wythnos diwethaf. Roeddech chi'n help garw i mi yn rhoi rhif gwahanol
wasanaethau i mi ac egluro pethau'n iawn ac ati. Rwy'n gwerthfawrogi eich bod chi'n
helpu cymaint, felly diolch eto!

DRAFT

Safon Ansawdd 2

Gweithio gyda phobl a phartneriaid i warchod a hyrwyddo iechyd corfforol a meddyliol a lles emosiynol pobl

Oedolion

Defnyddiwyd cyllid Cronfa Gofal Integredig Llywodraeth Cymru i gefnogi nifer o brosiectau trwy gydol y flwyddyn a soniwyd am rai ohonynt yn gynharach yn y flwyddyn. Mae enghraifft arall o weithio gyda phartneriaid i hyrwyddo cynhwysiant trwy ddefnyddio dulliau digideiddio i'w gweld yn yr astudiaeth achos isod:

ICF community HUB
Liaison Post Q4 Rep

Mae rhagor o enghreifftiau o weithio mewn partneriaeth, defnyddio cyllid Cronfa Gofal Integredig a chanolbwyntio ar les i'w gweld yn ein Cynllun Tro Da Seiriol - gweler yr astudiaeth achos isod:

SGTS CASE
STUDY.docx

Buom hefyd yn gweithio gydag Age Cymru a Swyddog Ymgysylltu Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaldr i ddarparu **adnoddau fideo** fel bod modd i bobl gael gweld sut mae pethau wedi newid yn ein meddygfeydd, siopau ac adeiladau cymunedol lleol o ran mynediad, systemau un ffordd, gofynion i ddiheintio dwylo a gwisgo masgiau wyneb. Nod hyn yw helpu i godi hyder y rhai nad ydyn nhw wedi gadael eu cartrefi ers y cyfnod clo trwy ddangos iddyn nhw sut mae'r adeiladau hyn yn edrych cyn iddyn nhw fentro allan eu hunain. Mae modd argraffu'r fideos hefyd i'w dangos i'r unigolion hynny nad oes modd iddynt gael at y rhyngwyd. Mae modd gweld cyfres o'r fideos hyn ar sianel YouTube *Anglesey Get There Together*:

https://www.youtube.com/channel/UCiSihFCA5cNjsj7Lyy_ssA/?reload=9

Rydym hefyd wedi datblygu fideo ar gyfer ein prosiect i roi gwybod i'r gymuned ehangach am ein gwaith:

<https://drive.google.com/file/d/11eVGC1iSKujRlaApLnb4zJryII7PasCy/view?usp=sharing>

Trwy gydol y pandemig mae'r Cydlynwyr Ardal Lleol hefyd wedi parhau i fynd i'r Timau Adnoddau Cymunedol newydd ar draws yr Ynys ac maent yn gweithio'n amlddisgyblaeth

(Cynnwys o'r tabl yn y ddogfen Word isod i'w gynnwys)

Adroddiad
Comisiynydd Pobl 1.

Defnyddiwyd Cronfa Gofal Integredig Llywodraeth Cymru i brynu adeilad yng nghanol y dref yn Llangefni, i gefnogi Mencap Môn a rhoi iddynt Hyb yng nghanol Ynys Môn, fel bod modd iddynt roi eu gweledigaeth ar waith - “byd lle mae pobl ag anabledd dysgu yn cael eu gwerthfawrogi'n gyfartal, eu bod yn cael clust a chael eu cynnwys”. Oherwydd Covid-19, mae'r Hyb wedi bod ar gau yn ystod rhan helaeth o'r flwyddyn ond mae Mencap Môn wedi bod yn brysur yn cynnal sesiynau rhithwir ar gyfer ei aelodau a'r gobaith yw y bydd gweithgareddau'n ailddechrau cyn bo hir, unwaith y bydd cyfyngiadau'n caniatáu.

Mae'r tîm **Gwasanaethau Cymorth Cymunedol Iechyd Meddwl** yn hwyluso ystod o gyfleoedd i bobl gymryd rhan mewn cyfleoedd cymunedol a hamdden ac ennyn diddordeb ynddynt ac, felly, **wella lles**, lleihau arwahanrwydd cymdeithasol a hyrwyddo gwytnwch a chefnogaeth cymheiriaid. Yn ystod ymateb COVID-19, bu'n rhaid rhoi'r gorau i lawer o weithgareddau cymunedol a chyflwynodd y tîm ystod o gyfleoedd i bobl gadw mewn cysylltiad a chymryd rhan mewn gweithgareddau cymdeithasol a dysgu 'rhithwir'. Cysylltwyd yn rheolaidd ag unigolion a gefnogir a, lle bo angen, cyfeiriwyd at ffynonellau cymorth eraill. Datblygwyd pecynnau gwybodaeth brys a'u rhannu â phobl oedd yn byw mewn llety â chymorth er mwyn sicrhau bod cefnogaeth briodol ar gael bob amser.

Plant a Theuluoedd

Ffurfiolodd gynrychiolwyr awdurdodau lleol o Gynghorau Gwynedd a Môn weledigaeth ar y cyd i ddatblygu cerdyn **Adnabod Gofalwyr Ifanc** ar gyfer Gwynedd a Môn, a hynny mewn partneriaeth â Gweithredu dros Blant sydd â Chytundeb Lefel Gwasanaeth gyda'r ddau awdurdod i gyflwyno gwasanaethau i Ofalwyr Ifanc yn eu siroedd. Ymgwymerwyd â'r datblygiad yn unol â'r consensws o'r adborth uniongyrchol gan ofalwyr ifanc y byddai'n well ganddynt gael cerdyn adnabod digidol, y buasem ni'n mynd at Ymddiriedolaeth y Gofalwyr a Llywodraeth Cymru i ystyried y posibilrwydd y gallwn edrych ar yr opsiwn hwn fel rhan o'r cerdyn adnabod Gofalwyr Ifanc a gyflwynir ledled Cymru.

Bu i ni weithio ar y cyd â dylunydd graffig i gynhyrchu prototeip yr ymgynghorwyd â'n pobl ifanc yn ei gylch, cyn cytuno ar ddyluniad terfynol. Cynhaliwyd lansiad rhanbarthol ar yr 16^{eg} o Fawrth, a byddwn yn treialu'r Ap mewn pedair ysgol yn rhymor Haf 2022, cyn ei lansio'n llawn ym mis Medi 2022.

Cymraeg: <https://vimeo.com/520711287/7574591e6f>

English: <https://vimeo.com/520847863/21c214b1bb>

Blaenoriaethau 2020-21:

- Parhau i weithio gyda sefydliadau'r trydydd sector i wella ymateb y gymuned i ymyrraeth gynnar
- Un Drws Ffrynt - gwreiddio hyn er mwyn rhoi'r gefnogaeth gywir i ddioddefwyr camdriniaeth ddomestig
- Agenda Atal - gwella hyn trwy barhau i ddatblygu Hyb Cymorth Cynnar
- Cydlynwyr Asedau Lleol Plant

SA2 - Pa wahaniaeth wnaethon ni?

Roedd angen gofal preswyl ar **465** o oedolion ar ryw adeg yn ystod y flwyddyn (o gymharu â 523 yn 2019/20, 518 yn 2018/19 a 573 yn 2017/18).

Roedd **327** o oedolion mewn gofal preswyl ar yr 31ain o Fawrth, 2019 (o gymharu â 316 yn 2019/20, 375 ar 31/03/18 a 366 yn 31/03/17).

Mae gweithiwr cymdeithasol wedi'i neilltuo i 100% o Blant sy'n Derbyn Gofal, fel ag yn 2019/20

Beth mae ein pobl yn ei ddweud?

Wedi gwneud sylw ar ba mor gadarnhaol ydi'r berthynas rhwng yr Awdurdod Lleol a staff y Bwrdd Iechyd yn y Timau Anableddau Dysgu, oherwydd eu pwrpas cyffredin, i roi gofal a chefnogaeth i unigolion ag anabledd dysgu.

Diolch yn fawr am yr holl gefnogaeth a sicrhau yr ymdriniwyd â phhecyn gofalu ac apwyntiadau meddygol [defnyddiwr gwasanaeth]. Yn yr amser byr yr oeddech chi gyda'r gwasanaethau Oedolion mi gyflawnoch chi gymaint. Yn aelod o'r teulu, i'ch cael chi yno bob amser yn barod i wrando a chynorthwyo a bod â chymaint o amynedd i wrando ar ein holl bryderon, rydyn ni'n ddiolchgar iawn. Yn bersonol, rwy'n teimlo eich bod yn bendant wedi gwneud gwahaniaeth i ni fel teulu ac roedd cael rhywun mor garedig, mor werthfawr [...] Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn ffodus iawn i gael Gweithiwr Cymdeithasol mor wych.
Ni fedr geiriau wir fynegi pa mor ddiolchgar ydw i i chi i gyd am y gofal a'r sylw cystal a roesoch i [defnyddiwr gwasanaeth]. Fedra i ddweud dim, mond diolch yn fawr iawn i chi i gyd.
Mae wedi bod yn bleser bod yn deulu cleient, mae eich empathi, eich dealltwriaeth a'ch derbyniad wedi helpu i dorri trwy bethau a bod yn fodd i ni fel teulu ddechrau adfer yn sgil y problemau yr ydym wedi'u hwynebu hyd yma. Rydych chi wedi helpu i adfer fy ffydd yng nghymorth asiantaethau proffesiynol.
[Yn sgil cymorth y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd] Mae llawer llai o ddadlau ar yr aelwyd. Os oes dadl, mae'r genod yn medru cerdded i ffwrdd – rhywbeth nad oedd yn digwydd o'r blaen. Maent i gyd yn siarad yn agored gyda'i gilydd ac yn fwy parchus tuag at ei gilydd. Mae yna newid cadarnhaol wedi bod.

Safon Ansawdd 3

Gwarchod a diogelu pobl rhag camdriniaeth, esgeulustod neu niwed

Trefniadau Diogelu Corfforaethol

Mae “diogelu” yn parhau i fod yn gyfrifoldeb i bawb yn y Cyngor. Mae'r Awdurdod Lleol wedi:

Cyflawniadau cyffredinol

- Mae'r Bwrdd Diogelu Corfforaethol Strategol yn parhau i roi arweinyddiaeth a llywodraethiant i drefniadau diogelu corfforaethol y sefydliad.
- Yn ystod cyfnod Covid bu i ni ddatblygu'r ymgyrch “Llygaid a Chlustiau”, yn ymateb i'r gostyngiad yn lefel yr adroddiadau diogelu yn ystod camau cychwynnol y cyfyngiadau. Mae wedi canolbwyntio ar annog y cyhoedd i fod yn effro i gam-drin plant ac oedolion sydd mewn perygl, ac adrodd ar achosion.
- Yn rhan o'n hymateb i'r pandemig, buom yn gweithio'n agos gydag asiantaethau partner, grwpiau gweithredu gwirfoddol a chymunedol i hyrwyddo gwynwch cymunedol a theuluol.
- Mae gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd yn rhan hanfodol o'r broses ddiogelu i staff sy'n cymysgu â phlant neu oedolion bregus. Rydym wedi cryfhau ein trefniadau wrth fabwysiadu E-system swmp y Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd. Mae hyn yn helpu i atal oedi mewn cyflogaeth, yn dileu gwallau mewn data cymwysiadau datgelu ac yn lleihau gwaith gweinyddol.

Gwasanaethau Oedolion

Prif gyflawniadau

- Lansio Gweithdrefnau Diogelu Cymru 2019
- Wedi parhau i gwrdd â'n rhwymedigaethau statudol yn ystod y pandemig. Bu i ni ychwanegu at gyflawniadau blaenorol ein Tîm Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid a chynnal asesiadau rhithwir i ddiogelu unigolion rhag cael eu hamddifadu o'u rhyddid heb awdurdod cyfreithiol.
- Cynllunio ar gyfer gweithredu'r Trefniadau Diogelu Rhyddid. Mae'r gwaith cwmpasu cychwynnol wedi'i gwblhau ac mae asesiad o'r effaith yn lleol, a fydd yn llywio'r cynllun ariannol, y gweithlu a'r gweithredol, ar y gweill.
- Gweithio'n agos gyda'r gwasanaethau yr ydym yn eu comisiynu trwy gyfnod y pandemig, i sicrhau bod ansawdd y gofal yr oeddent yn ei roi trwy ofal cartref, byw â chymorth a chartrefi gofal tymor hir, yn parhau'n ddiogel.

- Dengys gwaith gwerthuso ymarfer y gall y dinesydd fod yn hyderus bod gweithwyr cymdeithasol yn gweithio'n agos gyda gweithwyr proffesiynol eraill i gadw oedolion sydd mewn perygl yn ddiogel
- Y bydd gweithwyr cymdeithasol yn ymateb yn amserol os oes pryderon ynghylch eu diogelwch.
- Bod gweithwyr cymdeithasol yn gweithio'n agos gyda gweithwyr proffesiynol eraill i roi cymorth i unigolion sy'n esgeuluso eu diogelwch a'u lles eu hunain.

Gwasanaethau Plant Prif Gyflawniadau

- Lansio Gweithdrefnau Diogelu Cymru 2019
- Mae dyletswyddau statudol wedi parhau i gael eu cyflawni. Mae staff wedi dangos eu bod yn gallu addasu a gweithio'n greadigol gyda theuluoedd.
- Mae gwaith amlasiantaethol wedi parhau, gyda chyfarfodydd yn cael eu cynnal yn rhithwir; mae hyn yn cynnwys Cynadleddau Achos Amddiffyn Plant. Mae teuluoedd wedi croesawu rhai o'r newidiadau hyn.
- Bu gwaith cadarnhaol rhwng y Gwasanaethau Plant a'r Gwasanaethau Dysgu i roi cymorth i blant bregus, gyda nifer o ysgolion yn rhoi cymorth i blant ddysgu gartref trwy roi gliniaduron a thaflenni gwaith i rieni.
- Mae data perfformiad yn dangos y gall plant a'u teuluoedd fod yn hyderus
 - bod penderfyniadau amserol i bob adroddiad lle mae amheuaeth o gam-drin neu esgeuluso plant
 - nad oes rhestr aros ar gyfer neilltuo achosion lle mae angen ymholiadau diogelu
 - ceir ymateb cyflym a chynhwysfawr i adroddiadau diogelu, gyda gwaith asesu a rheoli risg amlwg.
- Gweithio'n galed i sicrhau bod plant â phrofiad o ofal wrth wraidd eu proses adolygu.

Blaenoriaethau ar gyfer 2019/20

- Parhau i wreiddio Gweithdrefnau Diogelu Cymru 2019
- Parhau i roi'r unigolyn wrth galon yr hyn yr ydym yn ei wneud
- Paratoi ar gyfer dyfodiad y Safonau Gwarchod Rhyddid.

SA3 - Pa wahaniaeth wnaethon ni?
Cwblhawyd 92.31% o ymholiadau Amddiffyn Oedolion o fewn saith diwrnod (91.30% yn 2019/20)
Cwblhawyd 276 o asesiadau Trefniadau Diogelu wrth Amddifadu o Ryddid yn ystod y flwyddyn (259 yn 2019/20)

O'r plant hynny a roddwyd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant yn ystod y flwyddyn, mae 8.14% wedi bod ar y gofrestr o'r blaen, dan unrhyw gategori yn y 12 mis diwethaf
258 diwrnod (ar gyfartaledd) ar y Gofrestr Amddiffyn Plant yn ystod y flwyddyn (224 yn 2019/20)
Cynhaliwyd 90.12% o'r holl Adolygiadau Amddiffyn Plant ar amser (94.27% yn 2019/20)
Mae gweithiwr cymdeithasol wedi'i neilltuo i 100% o Blant sy'n Derbyn Gofal
Mae gweithiwr cymdeithasol wedi'i neilltuo i 100% o blant ar y Gofrestr Amddiffyn Plant.

DRAFT

Safon Ansawdd 4

Annog a chefnogi pobl i ddysgu, datblygu a chymryd rhan mewn cymdeithas

Oedolion

Ar Ynys Môn, sefydlwyd Partneriaeth i roi cymorth i'r rhai bregus yn ein cymunedau yn ystod wythnosau cyntaf y pandemig. Mae modd gweld y datganiad gweithio ar y cyd rhwng Cyngor Ynys Môn, Medrwn Môn a Menter Môn yma:

<https://www.mentermon.com/wp-content/themes/Mentermon/img/darkLogo.jpg>

<https://www.anglesey.gov.uk/en/newsroom/news/anglesey-committed-to-support-volunteers-who-help-the-islands-vulnerable?fbclid=IwAR2SEYwIV-iRq55E1bKqE-LIEtXHdEAZlqxhjMSmsCpK6anr1hJM1doNVEY>

Datblygwyd canllawiau cymunedol Covid -19 a gwybodaeth bwysig arall, gweler y ddolen isod. Yn y ddolen, hefyd, ceir manylion cyswllt cydlynwyr cymunedol a chwmnïau dosbarthu bwyd.

<https://www.mentermon.com/en/covid-19/>

Mae'r bartneriaeth yn gweithredu tair ffrwd waith, sy'n cynnwys:

- Cyfeillio a lles (gan gynnwys y grŵp sy'n cysgodi)
- Ffrwd gwaith bwyd - yn cynnwys y banc bwyd a pharseli bwyd Neges
- Gwirfoddoli - gwirfoddolwyr arbenigol a chymunedol yn gweithio ledled yr Ynys.

Er gwaethaf y pandemig, mae **Prosiect Rhagnodi Cymdeithasol Linc Cymunedol Môn** wedi rhagori ar ei dargedau eleni. Ar ôl symud staff i weithio gartref ym mis Mawrth, gweithiodd y tîm yn dda gyda Chyngor Ynys Môn, Clwstwr Meddygon Teulu, a Menter Môn i sicrhau bod eu llwyth achosion cyfredol a chyfeiriadau newydd yn dal i allu derbyn

gwasanaethau hanfodol - gan gynnwys gwybodaeth (trwy roi taflenni trwy ddrysau'r rheini nad ydynt ar-lein), mynediad i fanciau bwyd, neges a meddyginiaethau a phresgripsiynau.

Mae gan **Gydlynwyr Ardal Lleol** lwyth achosion cyfeirio o hyd at 60 unigolyn yr un am y flwyddyn, fel arfer, ond, eleni, mae'r niferoedd wedi cynyddu'n ddramatig oherwydd COVID ac erbyn hyn mae gennym 366 o bobl dros 25 oed yn agored i'r prosiect.

Gwelodd **Linc Môn** gynnydd mawr yn nifer y galwadau yn ystod y chwe mis cyntaf rhwng mis Mawrth a mis Medi, wrth i bobl gael trafferth gyda chyfyngiadau'r cyfnod clo. Gweithiodd swyddog Linc a Chydlynwyr Ardal Lleol i gefnogi'r Timau Cymorth Ardal a sefydlwyd yn lleol a phartneriaid i sicrhau bod pawb yn cael y cymorth a'r wybodaeth yr oedd eu hangen arnynt ar yr adeg iawn. Yn ystod y chwe mis rhwng mis Mawrth a mis Medi'r llynedd, cofnodwyd ffigurau Linc fel a ganlyn:

- 146 o gyfeiriadau newydd at **Gydlynwyr Ardal Lleol** - pobl nad ydynt eisoes ar ein llyfrau
- 1,800 o geisiadau i ddanfôn presgripsiwn (cost £240 am wiriad 'DBS' a delir gan glwstwr meddygon teulu - dim costau gwirfoddolwyr)
- 8,426 o alwadau Cadw mewn Cysylltiad a wneir gan **Gydlynwyr Ardal Lleol** a Gwirfoddolwyr Tîm Cymorth Ardal
- 160 o gyfeiriadau at Fanc Bwyd / Neges
- 12,125 Tro Da â 1689 o bobl
- 36 tîm cymorth ardal gyda dros 850 o wirfoddolwyr
- 2 x llythyr cysgodi (Llywodraeth Cymru) a rhestr galwadau ffôn (tua 300000 o bobl) - roedd **Gydlynwyr Ardal Lleol** yn gallu cysylltu â phobl ar y rhestr gysgodi nad oedd Cyngor Ynys Môn yn gallu cael gafael arnynt. Gwaith partneriaeth oedd hwn i sicrhau nad oedd pobl yn mynd heb gymorth a pharseli bwyd ac i roi gwybod iddynt fod LINC hefyd ar gael, pe bai angen.

Yn ystod COVID roeddem hefyd yn gallu dod â sefydliadau cyfeirio newydd i mewn i'r prosiect ac rydym wedi cael nifer o sesiynau cwrdd â'r tîm gyda phartneriaid i egluro iddynt yn union sut mae'r prosiect yn gweithio. Rydym wedi cynnal sesiwn unigol gyda staff SPOA Cyngor Ynys Môn, Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru, Tîm Iechyd Meddwl Cymunedol, gweithwyr cymdeithasol Cyngor Ynys Môn a fforwm Darparwyr Cymorth Tai Cyngor Ynys Môn (29 Sefydliad Trydydd Sector). O hyn, rydym wedi agor llwybr cyfeirio newydd ar gyfer gwaith ataliol gyda'r fforwm Darparwyr Cymorth Tai ac wedi derbyn 19 o gyfeiriadau ym mis Ionawr a mis Chwefror gan y fforwm hwnnw.

Mae Cydlynwyr Ardal Lleol hefyd wedi gweithio ar brosiect i sefydlu **hybiau Rhithwir**. Sicrhawyd cyllid ar gyfer prosiect ar y cyd ag AGE Cymru Gwynedd a Môn a Chyngor Ynys Môn i dreialu ffordd rithwir i bobl gael at weithgareddau a fyddai wedi bod yn digwydd yn ein Hybiau Cymunedol. Mae canran uchel o bobl ar ein rhestrau cyfeir

io nad ydynt yn gallu gadael y tŷ i ymuno mewn gweithgareddau yn eu pentref a'u trefi lleol. At hyn, roedd y cyfnod clo'n cyfyngu pobl rhag unrhyw fath o weithgaredd cymunedol. Bydd y

prosiect hwn yn rhoi ffordd newydd i ni eu cael i gymysgu â phobl a chael cyfle i fynd i weithgareddau a defnyddio adnoddau cymunedol lleol. Bydd, hefyd, yn rhyddhau amser i'r Cydlynwyr Ardal Lleol weithio gyda'r agenda ataliol - gan geisio dod â'r rhai sydd ar fin bod yn anactif i mewn i'r prosiect.

Prosiect Medraf - yn ystod y pandemig, newidiodd canolbwynt y gwaith gofal heb ei drefnu, Medraf, o roi cymorth wyneb yn wyneb yn y tair adran Achosion Brys i roi cefnogaeth ffôn i unigolion y nodwyd bod angen y math hwn o gefnogaeth arnynt. Yn yr un modd, mae'r pandemig wedi cael effaith ar ofal sylfaenol Medraf, y gymuned Medraf a'r prosiectau gwaith Medraf ac nid ydynt wedi gallu datblygu yn ôl y disgwyl yn ystod y flwyddyn. Mae grŵp llywio rhaglen Medraf wedi'i sefydlu er mwyn adolygu'r prosiect Medraf yn ei gyfanrwydd a phenderfynu sut i gyflwyno'r model hwn yn y dyfodol.

Tîm Gweithredu Lleol y Gorllewin - yn ystod y flwyddyn ddiwethaf ni chyfarfu'r tîm hwn oherwydd ymrwymadau partneriaid wrth ymateb i'r pandemig. Mae Bwrdd Partneriaeth **Gyda'n Gilydd dros Iechyd Meddwl Gogledd Cymru** (T4MH), (ymateb rhanbarthol i'r Strategaeth Genedlaethol Gyda'n Gilydd ar gyfer Iechyd Meddwl), wedi nodi bod angen adolygu'r timau er mwyn sefydlu sut maent yn ffitio i mewn i wneud penderfyniadau lleol ac isranbarthol. Mae gweithdy adolygu ar gyfer tîm y gorllewin wedi'i gynllunio ar gyfer diwedd Ebrill 2021.

Cronfa Gyfun Anabledd Dysgu - yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae gwaith ar lefel strategol wedi parhau i sefydlu'r gronfa gyfun trwy ddatblygu cytundeb Adran 33. Ar lefel weithredol, mae cynllun yn ei le i gyflwyno'r Gronfa Gyfun i ymarferwyr. Caiff effaith cyflwyno'r Gronfa Gyfun ei gwerthuso trwy'r tîm prosiect trawsnewid Rhanbarthol a'r Sefydliad Gofal Cyhoeddus (Oxford Brookes).

Mae Ynys Môn wedi sicrhau cyllid i ddatblygu model **Hyb Cymunedol Rhithwir** ar yr ynys. Cyn bo hir, wrth weithio gyda phartneriaid Medrwn Môn, Cynghrair Hyb Cymunedol, Cyngor Pobl Hŷn Ynys Môn a chanolfan Cydweithredol Cymru, byddir yn lansio canolbwynt cymunedol ar-lein mewn ymateb i gau hybiau cymunedol dros dro yn ystod argyfwng y coronafeirws.

Er y gallai rhai o'r cyfyngiadau gael eu codi dros yr wythnosau nesaf, rydym yn ofni mai llawer o'r bobl sy'n mynd i weithgareddau Hyb Cymunedol yw'r bobl sydd fwyaf mewn perygl ac, felly, y byddir yn gofyn iddynt gadw at bellter cymdeithasol, cysgodi a hunanynysu am y cyfnod hiraf. Gyda hyn mewn golwg, roeddem yn teimlo bod angen sicrhau bod y rhwystrau hyn sy'n atal rhyngweithio cymdeithasol a chymryd rhan yn cael eu goresgyn trwy sicrhau ffordd haws a fforddiadwy i gymdeithasu ar ei newydd wedd.

Byddwn yn gweithio i ddatblygu pecyn digidol a allai gyflwyno hyb cymunedol rhithwir. Byddai hyn yn fodd i bobl gymryd rhan yn eu gweithgaredd grŵp yn rhithwir a, hefyd, yn gyfle i gael sgysiau grŵp wyneb yn wyneb (yn ddigidol). Ymhlith y cynlluniau mae datblygu tudalen Facebook, gan gynnig syniadau dan amrywiaeth o themâu:

Pobl Hŷn - atebion i unigrwydd ac arwahanrwydd cymdeithasol tymor hir.
Celfyddydau a Diwylliant - pethau i'w gweld a'u gwneud ar-lein.
Iechyd Meddwl a Lles - gweithgaredd cadarnhaol.

Er mwyn cyflawni hyn, byddai angen i ni sicrhau bod gan bobl y dechnoleg angenrheidiol i ddefnyddio'r Hyb Rhithwir. Byddai angen i ni hefyd sicrhau bod modd i bobl nad ydynt ar y we ar hyn o bryd gysylltu â darparwr gwasanaeth ac, fel rhan o'r pecyn, byddwn yn datblygu canllawiau hawdd eu defnyddio, ynghyd â chymorth technegol gan Medrwn Môn a CO-OP Cymru.

Rydym hefyd yn gweld hwn fel cyfle i gryfhau a chynnal ein hymgysylltiad â phobl hŷn a gofalwyr a byddwn yn ei gwneud yn bosib i gyfarfodydd megis grwpiau cymorth gofalwyr, Cyngor Pobl Hŷn a Fforymau gadw cysylltiad a sicrhau bod eu lleisiau'n dal i gael eu clywed yn ystod y Pandemig. Bydd y prosiect cychwynnol yn gweithio gyda phum Hyb Cymunedol ar wahân a chydag un o'n grwpiau gweithredu Covid19 Cymunedol mwy gweithredol.

Fel rhan o'r prosiect hwn, rydym hefyd wedi datblygu'r wefan CYMUNED. Bydd hon yn cael ei lansio yn ystod yr wythnosau nesaf. Yn y wefan bydd dolenni i weithgareddau/fideos iechyd a lles, gwybodaeth a chynghor a chyfleoedd i leisio barn. Rydym hefyd wedi sicrhau cyllid i brynu offer digidol hanfodol ar gyfer ein hybiau cymunedol. Bydd hyn yn ei gwneud yn bosib i'r hybiau gynnal sesiynau ffrydio byw o weithgareddau fel bod modd i bobl na allant ddod barhau i gymryd rhan. Dros amser, daw hyn i gynnwys cyfarfodydd Fforwm byw Pobl Hŷn.

Cefnogi Pobl sy'n byw gyda dementia a'u gofalwyr - Cynyddodd yr Awdurdod Lleol y cyllid i gynorthwyo'r Gymdeithas Alzheimer i ail-ddylunio sesiynau Singing for the Brain a gynigir yn rhithwir, ac mae hyn wedi bod yn achubiaeth i bobl sy'n byw gyda dementia a'u gofalwyr.

Er mis Medi 2020 rydym wedi:

- Cyflwyno 81 sesiwn Canu rithwir *Singing for the Brain* dros Zoom
- Adroddwyd bod 20 o bobl ar gyfartaledd, y mae dementia wedi cael effaith arnynt, yn mynd i bob sesiwn (rydym wedi nodi cyfartaledd gan y gall presenoldeb amrywio bob wythnos)
- Roedd hyn yn cynnwys cymysgedd o bobl sy'n byw gyda dementia, gofalwyr ac aelodau o'r teulu a gofalwyr a delir.

Dyfyniad gan aelod

"Mae'n wych gweld pobl eraill heb orfod gadael y tŷ. Mae canu mor wych. Mae'r llyfr yn ddefnyddiol ond weithiau mae mam yn cofio'r geiriau beth bynnag. "

Plant a Theuluoedd

Lansiwyd **Prosiect Adtrac** yn swyddogol ar yr 16^{eg} o Ebrill 2018 a rhoddwyd y gorau i'w gyflwyno ar yr 31ain o Fawrth 2021 (rhai mewn cymorth gwaith yn parhau tan y 30^{ain} o Ebrill a staff cyflwyno yn dal yn eu lle tan ddiwedd mis Mai).

Bydd elfennau o'r cymorth a roddir gan y prosiect Adtrac yn parhau o fewn y Gwasanaeth Ieuencid ond nid y gwasanaeth llawn. Bydd yn canolbwyntio ar helpu pobl ifanc i gymryd y camau cyntaf wrth symud tuag at addysg bellach neu gyflogaeth h.y. y rhai nad ydynt yn barod eto i fynd i'r Coleg, nad ydynt ar Raglenni Cyflogadwyedd neu i fynd i Gyflogaeth:

- Trwy gyllid Llywodraeth Cymru bydd rôl ymgysylltu'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuencid yn parhau i weithio gyda Gyrfaoedd Cymru a'r panel 16+ i nodi a mynd allan i'r gymuned, cysylltu â phobl ifanc haen 1/2 a cheisio ymgysylltu â nhw, eu cyfeirio at asiantaethau priodol a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf iddynt. Fodd bynnag, bydd y swydd hon nawr yn cael ei hadolygu i ddechrau gweithio gyda phobl ifanc yn gynharach ym mlwyddyn 10 ac 11 yn yr ysgolion.
- Yn amodol ar ddyfarnu grantiau cyllido Llywodraeth Cymru, bydd dwy swydd Gweithiwr Ieuencid arall hefyd (Lles a Digartrefedd) fydd yn gweithio ochr yn ochr â Swyddog Ymgysylltu'r Fframwaith Ymgysylltu a Datblygu Ieuencid, yn rhan o ddarpariaeth ôl-16 y Gwasanaeth Ieuencid.
- Bydd pob un o'r tair swydd yn gweithio gyda'i gilydd i helpu i baratoi pobl ifanc ôl-16, sydd bellaf i ffwrdd o fynd i addysg neu gyflogaeth, i symud ymlaen i / ar hyd y llwybr cyflogadwyedd trwy: hyrwyddo lles emosiynol ac iechyd meddwl da; cefnogi unigolion i nodi / goresgyn eu rhwystrau; trefnu cymorth a chefnogi unigolion i gael at wasanaethau eraill ac ymgysylltu â nhw; helpu pobl ifanc gyda'u datblygiad personol i wella'u hunan-barch a'u lles; datblygu hyder, meithrin gwytnwch, cymhelliant a thueddfrydau ac agweddau cyflogadwyedd craidd fel eu bod yn barod i ymgysylltu'n effeithiol â darparwyr addysg bellach a chyflogaeth.

Mae AdTrac yn Dathlu
Cyfanswm y Canlyniadau rhwng Ebrill 2018 a Mawrth 2021:
Cofrestrodd / ymgysylltodd 194 o bobl ifanc
Caffaelwyd dros 50 o gyrsiau hyfforddi pwrpasol
Enillodd 67 o bobl un neu fwy o gymwysterau
Cafodd 27 o bobl gyflogaeth 16+ awr
Dechreuodd 15 gyrsiau coleg

Tîm Adtrac – 12 mis o fodolaeth.

ADTRAC Project -
Inspire! Adult Learn!

(Copi o'r dystysgrif - i'w defnyddio yn y cynllun dylunio terfynol)

Blaenoriaethau ar gyfer 2020/21:

- Cynyddu nifer y bobl hŷn sy'n derbyn Taliadau Uniongyrchol i hwyluso iddynt gomisiynu gwasanaethau eu hunain, rhywbeth sy'n hyrwyddo rhyngweithio cymdeithasol a lles.
- Hyrwyddo'r defnydd a wneir o dechnoleg gwybodaeth mewn Hybiau Cymunedol.
- Cynllunio Blaenoriaethau'r Gweithlu / cynllunio Dilyniant mewn Gwasanaethau Oedolion
- Cefnogi gofalwyr yn unol â'r Strategaeth Dementia Rhanbarthol.

SA 4 - Pa wahaniaeth wnaethon ni?
99.84% o Oedolion yn cael eu gwasanaeth yn eu dewis iaith (99.03% yn 2019/20)
61 o Ofalwyr Maeth Ynys Môn (52 yn 2019/20)
Cwblhawyd 195 allan o 269 pecyn gofal gyda phellter cadarnhaol a deithiwyd (canlyniadau) gan y Tîm Dechrau'n Deg.
Beth mae ein pobl yn ei ddweud?
Diolch am fy nghael i mewn i [ysgol uwchradd]. Mae'n golygu llawer. Diolch.
Mae o'n ymddiried ynddi. Mae'n hoffi cael cyswllt â hi oherwydd ei bod hi'n wybodus heb wthio na gwneud iddo deimlo ei fod yn cael ei farnu. Mae hi wedi helpu i fagu ei hyder. Mae hi'n gefnogaeth 'wych' iddo ar adeg yr oedd ei angen fwyaf arno. Mae hi'n medru gweld beth yw ei anghenion.
Roedd y gofal, yr ymrwymiad a'r cysondeb a ddangosoch iddo'n rhagorol. Mi wnaeth y cyrsiau a wnaeth efo chi godi ei hyder, ac roeddent yn ffactor allweddol iddo sicrhau cyflogaeth, un diwrnod yr wythnos i ddechrau ac, wrth i gyfyngiadau symud lacio, yn llawn amser (mewn perthynas â phrosiect ADRAC)

Safon Ansawdd 5

Cefnogi pobl i ddatblygu'n ddiogel a chynnal perthynas ddomestig, deuluol a phersonol iach

Oedolion

Taliadau Uniongyrchol Ynys Môn 20/21 - Bu hon yn flwyddyn heriol iawn i'n holl wasanaethau. Ar adegau, mae hi wedi bod yn anodd ond mae hefyd wedi dangos pa mor hyblyg y gall Taliadau Uniongyrchol fod. Ers y pandemig (Mawrth 2020) mae Taliadau Uniongyrchol wedi cael eu defnyddio'n arloesol gan y cleientiaid / teuluoedd i barhau â'r cymorth sydd ei hangen arnynt. Wrth i hybiau / canolfannau cymunedol gau yn ystod y flwyddyn oherwydd y cyfnod clo a chyda llawer o gleientiaid yn cysgodi, mae cleientiaid wedi defnyddio eu Taliadau Uniongyrchol yn wahanol - er enghraifft i brynu dodrefn garddio / peiriannau ymarfer i'w helpu i gyflawni eu canlyniadau yn lle hynny. O ystyried bod ychydig o gleientiaid wedi stopio / atal eu gwasanaeth oherwydd eu bod yn cysgodi, mae'r niferoedd wedi aros yn gyson trwy gydol y flwyddyn ac, ar hyn o bryd, mae gennym 220 o gleientiaid Taliad Uniongyrchol ar ddiwedd mis Mawrth 2021, i fyny o 209 ers y llynedd.

- Cyfanswm Gwariant Taliadau Uniongyrchol eleni yw - £1,904,456.10
- Arbedion rhagamcanol o gymharu â gwasanaeth a gomisiynwyd – £817,363.13

Drwy gydol y flwyddyn, rydym wedi parhau i gynnig Taliadau Uniongyrchol i ddefnyddwyr gwasanaeth. Mae hi wedi bod yn ffordd dda iawn o hyrwyddo'r gwasanaeth a dangos pa mor hyblyg y gall fod yn ystod yr amser anodd hwn. Roedd llawer o ddefnyddwyr gwasanaeth yn poeni'n fawr am nifer y gwahanol ofalwyr a allai ymweld â nhw pe byddent yn derbyn gwasanaeth wedi'i gomisiynu. Dan Taliadau Uniongyrchol gallwch fod yn hyblyg a rheoli nifer y staff yr ydych yn eu cyflogi, gan leihau nifer y bobl y dewch i gysylltiad â nhw a lleddfu llawer o bryderon i'n defnyddwyr gwasanaeth.

Rydym wedi parhau i weithio mewn partneriaeth â *Leonard Cheshire Disability* ar y prosiect, '*Together As One*' ond, oherwydd y pandemig, mae hyn wedi'i ohirio nes bod y cyfyngiadau'n llacio.

Mae **addasiadau** i amgylchedd y cartref - boed yn rheiliau cynnal syml neu ar raddfa fwy fel lifftiau grisiau - yn fodd i unigolion gyflawni eu canlyniadau a rheoli eu harferion beunyddiol gyda mwy o annibyniaeth a diogelwch. Mae hyn, wedyn, yn cael effaith gadarnhaol ac uniongyrchol ar ofalwyr - yn enwedig ar ofalwyr anffurfiol, trwy wella eu lles a'u diogelwch.

Mae'r pandemig a'r cyfyngiadau ar ymweld dros y flwyddyn ddiwethaf wedi bod yn sefyllfa arbennig o heriol mewn perthynas ag asesu a hwyluso addasiadau i'r cartref, yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat. Roedd natur yr addasiadau yr aseswyd ar eu cyfer wedi'i chyfyngu i hwyluso mynediad i mewn ac allan o gartref unigolion, gofal personol hanfodol ac anghenion trosglwyddo a gallu cael

cyfleusterau hanfodol yn eu cartref.

Mae ein gweithdrefnau sgrinio ac asesu diwygiedig (gan gynnwys defnyddio asesiadau amgylcheddol o bell) wedi bod yn fodd i ni nodi yn gyson unigolion bregus yr oedd angen addasiadau hanfodol arnynt.

Dengys y data a ganlyn y gwaith asesu fu rhwng 01.04.20 a 31.03.21:

Mân Addasiadau	485 o asesiadau a chyfeiriadau ymlaen at y Gwasanaeth Tai, Canolfan Byron a Gofal a Thrwsio	Ymhlith yr enghreifftiau mae canllawiau ychwanegol, rheiliau cynnal mewn ystafell ymolchi, rampiau syml a rheiliau llaw allanol
Addasiadau Mawr	167 o asesiadau a chyfeiriadau ymlaen at Wasanaeth Tai am Grant Cyfleusterau i'r Anabl	Ymhlith yr enghreifftiau mae lifft grisiau, teclyn codi trac nenfwd, gwaith mynediad cymhleth, toiledau closomat

Mae'r fenter **Cynllun Gartref o'r Ysbyty** dan arweiniad Gofal a Thrwsio yn hwyluso gwaith partneriaeth ac yn adnodd gwerthfawr wrth sicrhau bod unigolion yn gadael yr ysbyty ac yn mynd i gartref diogel mewn modd amserol. Mae'r cynllun yn fodd i staff y ward, swyddogion Gofal a Thrwsio a'r unigolyn / teulu gyfathrebu'n uniongyrchol â'i gilydd. Roedd yn rhaid cyflwyno arferion gwaith diwygiedig oherwydd Covid 19 oedd yn cyfyngu ar fynediad uniongyrchol i staff Gofal a Thrwsio ar safle ysbytai. Mae natur y gwaith yn cynnwys addasiadau a newidiadau bychain ond mae'r gwerth ychwanegol i'w weld yn y dull cyfannol y mae Gofal a Thrwsio yn ei ddefnyddio i sicrhau eu bod yn ystyried agweddau eraill e.e. cynllun diogelwch cartref / tasgberson a chynyddu incwm i'r eithaf. Maent mewn sefyllfa wych i gyfeirio ymlaen at wasanaethau ac asiantaethau priodol er mwyn cyflawni canlyniadau unigolyn ar adeg anfon gartref.

Nifer yr achosion – 116	Cyfanswm cost y gwaith £18,394	Gwerth ychwanegol yn dilyn cynyddu incwm i'r eithaf £23,907
-------------------------	--------------------------------	---

Plant a Theuluoedd

Arhosodd **Clybiau Ieuencid** ar gau o fis Mawrth ac roedd ysgolion hefyd ar gau am gyfnodau sylweddol gan ei gwneud yn amhosibl cyflwyno rhaglenni gwasanaeth ieuencid arferol. Rhwng mis Mawrth a mis Gorffennaf, roedd Gweithwyr Ieuencid yn dosbarthu pecynnau prydau ysgol am ddim, a roddodd gyfle iddynt, hefyd, wirio'n anffurfiol les teuluoedd bregus ar ran ysgolion a'r gwasanaethau cymdeithasol. Danfonwyd cyfanswm o 3880 o brydau ysgol i gartrefi yn y cyfnod hwn. Wedi hyn, cynhyrchwyd dros 500 o Becynnau Gweithgaredd wythnosol i bobl ifanc bregus.

Yn ystod 20-21 mae staff y Gwasanaeth Ieuencid wedi gwneud 9076 o gysylltiadau wyneb yn wyneb â phobl ifanc yn ystod y cyfnod anodd hwn, yn ogystal â 2221 o gysylltiadau rhithwir. Roedd ymweliadau carreg drws hefyd wedi bod yn fodd i gysylltu â 1783 o rieni, sydd wedi sicrhau bod gan weithwyr bellach fwy o empathi â bywyd cartref y bobl ifanc ac wedi sefydlu perthynas â llawer o rieni. Parhaodd y gwaith i gefnogi pobl ifanc gyda'u Gwobr Dug Caeredin, gyda 4982 o gysylltiadau rhithwir yn sicrhau bod 42 o bobl ifanc yn cwblhau eu gwobr Arian a 66 eu gwobr Efydd - yr unig Awdurdod yng Nghymru sydd wedi llwyddo i gwblhau hirdeithiau Dug Caeredin, dan ganllawiau llym Covid a Llywodraeth Cymru. Wrth i'r cyfnod clo lacio, bu staff ieuencid yn gweithio gyda'r heddlu i dargedu ardaloedd lle'r oedd pobl ifanc yn mynd ati i dorri cyfyngiadau Covid, gan roi arweiniad a chymorth i bobl ifanc gadw'n ddiogel, a rhybuddio rhag ymddygiad gwrthgymdeithasol. Gwnaed 833 o gysylltiadau â phobl ifanc fel rhan o'r gwaith hwn.

Blaenoriaethau ar gyfer 2020-21:

- Datblygu ystod o opsiynau seibiant hyblyg ar gyfer Gofalwyr unigolion sydd â Dementia
- Llunio'r farchnad mewn perthynas â gofal Oedolion Hŷn
- Paratoi Asesiad diweddar o Anghenion y Boblogaeth Leol ac Adroddiad ar Sefydlogrwydd y Farchnad fel rhan o waith y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol
- Cyflwyno Cerdyn Adnabod i Ofalwyr Ifanc.

SA5 - Pa wahaniaeth wnaethon ni?
98.80% o oedolion sy'n ofalwyr y cynigiwyd iddynt asesiad neu adolygiad o'u hanghenion trwy eu hawl eu hunain (98% yn 19/20)
Nifer y bobl sy'n derbyn gwasanaeth tylluanod y nos yn ystod y flwyddyn - 327 (Galw Gofal 185, WAST 63, Cynlluniwyd 79) (19/20 = cyfanswm o 346 Galw Gofal 254, WAST 57, Cynlluniwyd 35)
Nifer y bobl sy'n derbyn gwasanaeth ail-alluogi yn ystod y flwyddyn - 352 (362 yn 19/20)
23 o blant yn dychwelyd adref at y rhiant o fod yng ngofal yr Awdurdod Lleol
Beth mae ein pobl yn ei ddweud?
Mi gefais alwad ffôn gan ddynes hyfryd o Gyngor Ynys Môn, yn gwneud yn siŵr ein bod wedi cael ein llythyrau cysgodi, ein bod yn iawn ar gyfer cael danfon ein meddyginiaeth a chael bwyd a hanfodion ac yna rhoddodd rif ffôn cydlynwyr fy ardal i mi rhag ofn bod angen unrhyw beth arnaf neu i mi ffonio'r cyngor. Diolch o galon. Mi gododd yr un alwad ffôn honno fy ysbryd a rhoi hwb yr oedd mawr ei angen i mi. Roedd Cyngor Ynys Môn mor feddylgar.
Diolch i chi ydi hyn am eich neges garedig am ein mam. Mae'n gysur mawr i ni wybod fod y gymuned yn cadw llygad mor ofalgar arni. [...] Diolch eto am ofalu amdani. Rydyn ni wir yn gwerthfawrogi popeth yr ydych chi'n ei wneud.

Dymuna'r teulu fynegi eu diolch a'u gwerthfawrogiad i'r staff a gynorthwyodd eu tad - dywedodd fod y gwasanaeth yn "rhagorol" a bod y merched yn "wych". (Mewn perthynas â staff Gofal Môn)
Dywedodd y rhiant fod [Gweithiwr Cymdeithasol] wedi bod yn hollol wych gydag o trwy'r broses adran 47 gyfan. Mae ganddo ffordd mor ddigynnwrf a chymwynasgar.
Diolchodd y rhiant i [Gweithiwr Cymdeithasol] am ei hamynedd a'i charedigrwydd wrth ddod i'w hadnabod hi a'i phlant fel pobl ac fel teulu. Dywedodd fod y ffaith ei bod yn teimlo y medr ymddiried ynddi ddigon i'w ffonio wedi gwneud gwahaniaeth mor sylweddol i'w bywyd, mae hi wedi llwyddo i ymgysylltu â'r cynlluniau Amddiffyn Plant.... Mae'n teimlo fod [y Gweithiwr Cymdeithasol] wedi dod â'i theulu at ei gilydd a'i helpu i fwynhau magu plant, teimlo'n hapus ac ymlacio ... Roedd eisiau mynegi ei diolch ... mae ei pherthynas â'i phlant wedi gwella ac mae ei pherthynas â'r holl weithwyr proffesiynol eraill wedi gwella.

DRAFT

Safon Ansawdd 6

Gweithio gyda phobl a'u cefnogi i gael lles economaidd gwell, bywyd cymdeithasol a byw mewn llety addas sy'n cwrdd â'u hanghenion.

Oedolion

Mae gan y Cyngor Gytundeb Lefel Gwasanaeth gydag Age Cymru Gwynedd a Môn ac mae sicrhau'r incwm mwyaf posibl yn un maes o'u gwasanaethau craidd a ddarperir ar yr ynys. Yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf, cefnogodd y sefydliad 56 o unigolion i gael credyd pensiwn, lwfans gweini, lwfans gofalwyr ac ati hyd at £182,122.72 mewn budd-daliadau a £23,035.72 mewn ôl-ddyledion. Cyfanswm o £205,158.44.

Mae **Gwasanaethau Cymorth Cymunedol Iechyd Meddwl** yn darparu naw uned llety â chymorth ar draws yr ynys i bobl â phroblemau iechyd meddwl sydd mewn perygl o fod yn ddigartref. Rhoddir cefnogaeth fel bod modd i unigolion ennill y sgiliau sy'n angenrheidiol ar gyfer byw'n annibynnol. Trwy gydol y cyfnod pandemig, er gwaethaf y cyfyngiadau lleol, mae pobl wedi cael cefnogaeth i symud ymlaen i denantiaethau parhaol gan osgoi unrhyw oedi a chreu ôl-groniadau. Mae'r galw am y gefnogaeth hon yn uchel ac mae'r model yn fodd i barhau â'r gefnogaeth pan fydd unigolion a gefnogir yn symud ymlaen i fyw'n annibynnol.

Gwasanaethau Plant a Theuluoedd

Ar hyn o bryd mae gennym ddau Gartref Grŵp Bach - o'r enw "Catrefi Clyd Môn" - sydd wedi'u cofrestru a chael eu traed danynt - Cartref Clyd Bryn Hwfa, sy'n gartref i un person ifanc a'r ail yw Cartref Clyd Llanfair, lle mae dau berson ifanc yn byw. Rydym yn gweithio gyda phobl ifanc ag anghenion gofal cymhleth sydd wedi dioddef trawma plentyndod cynnar ac sy'n cael trafferth gydag anhwylderau ymlyniad.

Rydym yn bwriadu cofrestru cartref grŵp bach arbenigol arall erbyn canol 2021, a fydd yn gyfle i blant a gefnogir gan y gwasanaethau plant arbenigol gael seibiant. Rydym, hefyd, yn gobeithio cael trydydd cartref grŵp bach ar gyfer plant sy'n derbyn gofal cyn diwedd y flwyddyn ariannol nesaf. Bydd hyn yn fodd i ni allu cynnig lle i ddau berson ifanc lleol arall, a fyddai, fel arall, mewn perygl o gael eu lleoli'r tu allan i'r Sir.

Eleni, mae Timau **Maethu** o bob un o'r 22 Awdurdod Lleol ledled Cymru wedi gweithio gyda'i gilydd i godi ymwybyddiaeth trwy fideo a cherdd arbennig, chwalu mythau ynghylch maethu, ac ar yr 20.05.21 rydym yn goleuo adeiladau / tirnodau ledled Cymru.

<https://www.anglesey.gov.uk/en/newsroom/news/art-project-celebrating-local-authority-foster-carers-across-wales> /
<https://www.ynysmon.gov.uk/cy/newyddion/newyddion/prosiect-celf-yn-dathlu-gofalwyr-maeth-awdurdodau-lleol-ledled-cymru>

Hyd at ddiwedd mis Mawrth 2021, roedd gan y Tîm Lleoli Plant (**Gwasanaeth Maethu Ynys Môn**) gyfanswm o 64 o deuluoedd maeth, yn cynnwys:

- 36 o gartrefi maethu prif ffrwd
- 28 o aelwydydd cysylltiedig, (mae hyn yn cynnwys un wedi'i gofrestru dros dro dan Reoliad 26)

Un peth cadarnhaol yn ystod y flwyddyn ddiwethaf oedd ein bod wedi gallu parhau i recriwtio, asesu, cymeradwyo a chefnogi gofalwyr maeth yn Ynys Môn yn ystod y pandemig trwy ddefnyddio ffyrdd newydd o weithio megis ymweliadau cartref 'rhithwir' trwy fideo. Yn ystod 2020/21 bu i ni gymeradwyo:

- **9** o gartrefi maethu prif ffrwd (cyffredinol)
- **14** o aelwydydd cysylltiedig (teulu a ffrindiau), (mae hyn yn cynnwys dwy a aeth yn syth i Orchymyn Gwarcheidiaeth Arbennig).

Ar gyfer Pythefnos Gofal Maeth y llynedd (11-24 Mai 2020) bu i ni oleuo adeilad y cyngor yn ein lliwiau corfforaethol i helpu i godi ymwybyddiaeth am faethu ac i ddathlu Gofalwyr Maeth anhygoel ein Hawdurdod Lleol, gweler y llun isod.

Rydym yn parhau i gyfrannu at **Wasanaeth Mabwysiadu** rhanbarthol **Gogledd Cymru**. Yn ystod 2020-21, lleolwyd pump o blant o Ynys Môn gyda theuluoedd i'w mabwysiadu ac o'r pump hynny, mae un wedi dod yn destun gorchymyn mabwysiadu ac wedi, felly, ei fabwysiadu'n ffurfiol. Mae'n debygol y bydd y pedwar plentyn arall yn cael eu mabwysiadu'n ffurfiol yn ystod 2021-22.

Yn gadarnhaol, mae pum teulu o Ynys Môn ar hyn o bryd yn y broses o gael eu hasesu i fod yn fabwysiadwyr. Y tebygrwydd yw, os byddant yn llwyddiannus, na fydd plant Ynys Môn yn cael eu lleoli gyda'r teuluoedd hyn. Byddant, fodd bynnag, yn cyfrannu at y gronfa o fabwysiadwyr sy'n gallu rhoi lleoliadau i blant Cymru ledled Gogledd Cymru a thu hwnt.

Gwasanaethau Tai

Rhaglen grant ymyrraeth gynnar yw'r **Grant Cymorth Tai**, a reolir gan ein Hadran Dai, i gefnogi gweithgaredd, sy'n atal pobl rhag dod yn ddigartref, yn sefydlogi eu sefyllfa dai, neu'n helpu pobl a allai fod yn ddigartref i ddod o hyd i lety a'i gadw. Mae bellach yn cwmpasu'r hyn a elwid gynt yn **Rhaglen Cefnogi Pobl**, Grant Atal Digartrefedd a Grant Rhentu Cymru dan yr un ymbarél, a elwir heddiw yn Grant Cymorth Tai. Cyfanswm y Grant a dderbyniwyd oedd £2,714,998.07. Neilltuwyd £2,500,134.42 ohono ar gyfer yr elfen Cefnogi Pobl. Neilltuwyd £208,654.65 ar gyfer Atal Digartrefedd a £6,209.00 ar gyfer **Rhentu Doeth Cymru**.

Mae Grant Cymorth Tai yn cynorthwyo pobl fregus i roi sylw i'r problemau y maent yn eu hwynebu, sydd weithiau'n niferus, megis dyled, cyflogaeth, rheoli tenantiaeth, camddefnyddio sylweddau, trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig a thrais rhywiol, a phroblemau iechyd meddwl, i enwi ond rhai. Yn anffodus, roedd nifer y bobl a gyflwynodd yn ddigartref a'r rhai oedd yn ailgyflwyno'n ddigartref yn ystod 2020/21 yn uwch na'r flwyddyn flaenorol. Mae modd eu gweld fel a ganlyn.

Blwyddyn	Cyfanswm y Cyflwyniadau	Cyflwyniadau Newydd	Pobl yn Ailgyflwyno
2020/21	1126	799	327
2019/20	1057	910	147

Pobl yn Cyflwyno o'r Newydd	
Cyfnod	Cyfanswm
Ebrill - Mehefin	197
Gorffennaf- Medi	239
Hydref - Rhag	183
Ion- Mawrth	180
Cyfanswm	799

Pobl yn Ailgyflwyno	
Cyfnod	Cyfanswm
Ebrill - Mehefin	56
Gorffennaf- Medi	132
Hydref - Rhag	102
Ion- Mawrth	37
Cyfanswm	327

Nid effaith Pandemig Covid-19 yn unig yw'r rheswm dros y cynnydd yn nifer y bobl oedd yn cyflwyno'n ddigartref er ei bod, heb amheuaeth, wedi gwaethygu'r sefyllfa. Yn hanesyddol, mae Ynys Môn wedi cofnodi incwm is na chyfartaledd Cymru, ac mae cyfleoedd ar gyfer swyddi â chyflog da yn parhau i fod yn gymharol isel. At hyn, mae'r ddibyniaeth ar fudd-daliadau lles yn uwch na'r cyfartaledd, gyda diweithdra tymor hir yn rhwystr mawr. Yn anffodus, mae lefelau tlodi wedi cynyddu ac fel sy'n digwydd yn aml, mae anawsterau ariannol yn aml yn arwain at broblemau economaidd-gymdeithasol ehangach megis dyled, mwy o broblemau iechyd meddwl, cam-drin domestig, a theuluoedd yn torri i lawr, ymddygiad gwrthgymdeithasol yn troi'n weithgaredd troseddol, gan arwain, o bosibl, at gael eich taflu allan o'r cartref ac yn cyflwyno'n ddigartref. Rydym yn croesawu'r cynnydd sylweddol yn y Grant Cymorth Cysylltiedig â Thai o Ebrill 2021, a'r gobaith yw y bydd hwn yn fodd i ni liniaru'n effeithiol lefelau cynyddol o bobl yn cyflwyno a fyddai, heb ymyrraeth gynnar mor werthfawr, yn cynyddu pwysau galw a chostau ymhellach ar wasanaethau statudol megis Gofal Cymdeithasol i Oedolion, Gwasanaethau Iechyd a Chyfiawnder Troseddol.

Blaenoriaethau 2020-21:

- Gweithredu'r Cynllun Gweithredu ar gyfer y Gofal Ychwanegol i'r de o'r Ynys.
- Adolygu'r Strategaeth Llety gyda'n Partneriaid Tai
- Gweithio gyda phartneriaid i fynd i'r afael â thlodi.
- Cartrefi Clyd - agor un eiddo arall yn ystod 21/22
- Cynyddu mwy ar nifer Gofalwyr Maeth Ynys Môn a'u cadw

SA6 - Pa wahaniaeth wnaethon ni?
Llwyddodd 99.84% o oedolion i drafod eu problemau yn ystod eu hasesiad / hailasesiad yn eu dewis iaith
Roedd 57% o'r rhai oedd yn Gadael Gofal mewn addysg, hyfforddiant neu gyflogaeth ddwy flynedd ar ôl gadael gofal, o gymharu â 44% y llynedd
Beth mae ein pobl yn ei ddweud?
Toes dim diwedd ar ein hedmygedd o'ch ymroddiad [...] gwerthfawrogi popeth yr Ydych yn ei gyfrannu'n ddyddiol i fywydau'r preswylwyr a diolch amdano. (mewn perthynas â chartref preswyl dan berchnogaeth y Cyngor)
Diolch o galon am ofalu am [defnyddiwr gwasanaeth], yn enwedig trwy amseroedd ansicr Covid 19.
Er bod y rhiant yn credu mai cael ei chyfeirio at wasanaethau plant fyddai'r peth gwaethaf i ddigwydd iddi, roedd yn ddiolchgar i [y Gweithiwr Cymdeithasol] am ei wneud yn brofiad da. Roedd eisiau dweud bod y cyfathrebu wedi bod yn dda, bod y gwasanaeth yn brydlon a'i bod yn hapus â chanlyniad yr asesiad a'r cyngor a roddwyd.
Cerdyn gan blentyn: 'Diolch am weithio efo fi. Rydych chi wedi bod yn gefnogaeth dda ac wedi helpu llawer arna i. Fedra i ddim diolch digon i chi. Dw i ddim yn credu bod y llythyr hwn yn ddigon, o gofio'r holl gymorth 'rydych chi wedi'i roi i mi...'

Sut Ydym yn Gwneud yr hyn a Wnawn

A) Ein Gweithlu, a sut ydym yn Cefnogi eu Rolau Proffesiynol

“Mewn perthynas â'r Ddeddf, strategaeth gweithlu sy'n cefnogi dealltwriaeth a'r gallu i weithredu'r newidiadau, rolau newydd (e.e. mewn partneriaethau ffurfiol ac ar gyfer gwasanaethau CSYM), gofynion dysgu a datblygu”.

Mae Uned Datblygu'r Gweithlu yn parhau i weinyddu grant Rhaglen Datblygu Gweithlu Gofal Cymdeithasol Cymru (SCWWDP) i roi cyfleoedd hyfforddi a datblygu i'r Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Bartneriaeth Gofal Cymdeithasol ehangach yn Ynys Môn.

Rhoddir ystyriaeth i flaenoriaethau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol wrth gynllunio cyfleoedd datblygu i'r gweithlu ac achubir ar bob cyfle i weithio mewn partneriaeth â'n Hawdurdodau Lleol cyfagos, y GIG ac Asiantaethau eraill er mwyn cyflawni'r cynllun. Mae'r meysydd blaenoriaeth allweddol a gefnogir fel y'u nodir yng Nghylchlythyr Blynyddol Gofal Cymdeithasol Cymru.

Cafodd methu cynnal digwyddiadau ystafell ddosbarth, sef yr unig ddull cyflwyno i'r Awdurdod, yn draddodiadol, effaith fawr ar y cynllun gwreiddiol a luniwyd ar gyfer 2020/2021. Profodd anawsterau o ran cynnal sesiynau wyneb yn wyneb e.e. rhaglenni sgiliau digidol; rhaglenni iechyd a diogelwch e.e. trin â llaw ac ati, i fod yn her ychwanegol.

Nodir Meysydd Blaenoriaeth Diwygiedig a Heriau/Llwyddiannau Allweddol isod:

- **Buddsoddi mewn Cronfa Ddysgu a phlatfform E-Ddysgu.** Pwyslais mawr er mwyn ymgysylltu a chyfathrebu â'r Gweithlu Gofal a grwpiau Partneriaeth ehangach i ledaenu gwybodaeth berthnasol ac amserol am hyfforddiant; rhannu gwybodaeth yn ymwneud â COVID e.e. fideos ar ddefnyddio PPE ac ati; diweddariadau Bwletin rheolaidd; Gwybodaeth am fentrau / cymorth Iechyd a Lles.
- **Arferion gwaith diwygiedig** - Mae mesurau pellhau cymdeithasol wedi ei gwneud yn angenrheidiol dod o hyd i ffyrdd newydd o weithio gyda phobl a dibynnu'n gynyddol ar arfer sy'n seiliedig ar dechnoleg i gyfathrebu'n gyffredinol. Trefnwyd nifer o sesiynau ynghylch Cyfathrebu â Chleientiaid o Bellter er mwyn cynorthwyo Gweithwyr Cymdeithasol i gynnal cyswllt ystyrlon. Trefnwyd nifer o sesiynau Profedigaeth Cruse; amrywiol sesiynau Diogelu e.e. Trefnwyd sesiynau Cam-drin Domestig yn ogystal â chysiau deddfwriaethol megis “Gweithredu'n Gyfreithlon ac yn Foesegol” er mwyn arfogi'r gweithlu gyda'r sgil / wybodaeth angenrheidiol i barhau i weithio fel gweithwyr proffesiynol.
- **Lleoliadau Myfyrwyr** - Roedd heriau o ran cwrdd â'r gofynion wrth weithio o fewn cyfyngiadau Covid a gofynion asesiadau risg ychwanegol. Fodd bynnag, llwyddodd cyfanswm o 13 o fyfyrwyr i gwblhau eu lleoliadau.

Sicrhawyd bod Sesiynau Hyfforddi e.e. “Ymarfer Myfyriol a Chysylltiadau Myfyriol” a chymorth i ddatblygu gwytnwch ar gael iddynt.

- **Mentrau a Hyfforddiant Iechyd a Lles** – Mae Ymwybyddiaeth o Iechyd Meddwl/Pryder, darpariaeth Iechyd Galwedigaethol Parabl / yn Fewnol ac ati wedi'u hyrwyddo a chafodd staff eu hannog i fynd i gael y cymorth sydd ar gael iddynt.
- **Gofalwyr Maeth** - rhaglen lawn o hyfforddiant wedi'i threfnu. Mwy o bwyslais ar ddefnyddio cyfleoedd hyfforddi ar-lein i gefnogi'r Fframwaith Hyfforddi Gofalwyr Maeth. Mae'n ymddangos bod mynediad hyblyg i hyfforddiant yn llwyddiannus iawn. Sicrhawyd bod modd cael at fodiwlau E-Ddysgu sydd wedi'u hanelu'n benodol at Ofalwyr Maeth, gyda chyfanswm o 35 o Unigolion Cyplau wedi'u cofrestru ar y platfform. Cwblhawyd cyfanswm o 128 modiwl, gyda 12 arall ar y gweill.
- **Sgiliau Digidol** - Yn naturiol ddigon, mae'r rhaglen a gynlluniwyd wedi'i gohirio. Mae hi wedi bod yn heriol ceisio defnyddio technoleg a'r ffaith nad oes gan bawb sgiliau digidol. Fodd bynnag, mae rhoi cymorth i staff y mae angen digwyddiadau hyfforddi arnynt trwy e.e. Zoom / MSTeams a'r llwyfan e-ddysgu, wedi bod yn faes blaenoriaeth allweddol.
- **Cefnogi Cofrestru** – Mae sesiynau penodol e.e. Gwerthoedd ac Egwyddorion; Colli Synhwyrac ac ati wedi'u cynnig yn llwyddiannus ar-lein. Ni fu modd i Aseswyr wneud llawer o arsylwadau mewn lleoliadau Gwaith. Fodd bynnag gwnaed trefniadau amgen e.e. trafodaethau/tystiolaethau gan Reolwyr/Dirprwy Reolwyr i sicrhau bod cynnydd wedi parhau. Mae llwyddiant deg aelod o staff wrth gwblhau eu cymwysterau eleni, er gwaethaf yr amgylchiadau anodd iawn y maent yn gweithio ynddynt, yn glod enfawr iddynt.

Yn sgil cynnal Gwiriad Allanol o Ganolfan Asesu Anterth yr Awdurdod ym mis Chwefror 2021, cadarnhawyd fod safonau uchel yr Awdurdod wedi'u cynnal a bod statws y Ganolfan wedi'i gadw. Rydym yn hynod falch o hyn.

- **Rhaglen Addysgwyr Ymarfer Gogledd Cymru** - Yn ystod y cyfnod hwn, roedd gennym bedwar gweithiwr cymdeithasol cymwys a phrofiadol (yn cynrychioli Gwasanaethau Oedolion a Phlant) yn ceisio am y Wobr.
- **Gweithwyr cymdeithasol sydd newydd gymhwyso** - Penodwyd cyfanswm o naw Gweithiwr Cymdeithasol oedd newydd Gymhwyso, pump yn y Gwasanaethau Plant a phedwar yn y Gwasanaethau Oedolion. Roedd tri o'r rhain wedi llwyddo trwy Bartneriaeth Prifysgol Bangor, gydag un wedi cael cefnogaeth Cynllun Hyfforddeiaeth yr Awdurdod.

Bu i ni barhau i gefnogi Ymarferwyr oedd Newydd Gymhwysu trwy eu tair blynedd cyntaf o Ymarfer sy'n cynnwys y Rhaglen Gyfuno, Porth Agored, gydag un aelod o staff yn llwyddo yn y rhaglen hon yn ystod 2020-21 a phedwar ychwanegol yn cofrestru ar y rhaglen.

- **Cymwysterau Proffesiynol** – Cafodd staff, hefyd, eu hannog a'u noddi i ymgymryd â chymwysterau ychwanegol megis cymhwyster Cyn bod yn Weithiwr Proffesiynol Iechyd Meddwl Uwch (AMHP). Cefnogwyd cyrsiau TDMP hefyd yn ystod y cyfnod hwn.

Crynodeb

Gan symud trwy argyfwng Covid 19 i gyfnod pontio a thu hwnt, mae'n hanfodol ein bod yn gwneud y defnydd gorau o ymyraethau fideo, sain a thestun. O'r herwydd, bydd y rhaglen ar gyfer 2021/2022 yn ceisio parhau i ddefnyddio'r sgiliau sydd newydd eu caffael i gynnig dull mwy cyfunol o ddysgu er mwyn cefnogi'r Sector Gofal Cymdeithasol.

B) Ein Hadnoddau Ariannol a Sut ydym yn Cynllunio ar gyfer y Dyfodol

Mae cynllunio ariannol yn parhau i fod yn her ddifrifol i'r Cyngor dan bwysau ariannol parhaus ac estynedig. **Roedd y sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn yn dangos tanwariant o £(891k)k i'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2020/21.**

Gorwariodd y Gwasanaethau Plant a Theuluoedd £(754)k. Mae'r gwasanaeth wedi gweithio'n ddiflino i gynnal lefel y Plant sy'n Derbyn Gofal, ac mae gostyngiad bychan yn nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal (160 ar 31-03-2021) o gymharu â (161 ar 31-03-2020) yn dyst i hyn. Roedd y tanwariant i'w briodoli'n bennaf i: £(266k) o fewn Plant sy'n Derbyn Gofal oherwydd i dri lleoliad gael eu hariannu o Gronfa Caledi Covid19; £(211k) o fewn Cymorth i Deuluoedd Integredig yn sgil cyllid grant unwaith ac am byth a £(108k) yn y Gwasanaethau Ieuenctid. Roedd hyn, yn bennaf, oherwydd bod gweithgareddau wedi'u hatal yn sgil pandemig Covid19 ond ni chaiff y tanwariant ei gyfyngu i'r rhain yn unig.

Mae'r Gwasanaethau Oedolion wedi gorwario £(136k) yn 2020/21 o'i gymharu â gorwariant o £1,138k yn 2019-20. Mae'r gostyngiad mewn gorwariant yn ganlyniad uniongyrchol i neilltuo cyllideb ychwanegol o £(980k) i'r Gwasanaethau Oedolion yn 2020-21, gyda'r nod o roi sylw i'r mater o danariannu hanesyddol, yn ogystal â chynnydd yn grant y Gweithlu Gofal Cymdeithasol a Phwysau Cynaliadwyedd gan Lywodraeth Cymru, o £(670k) yn 2019-20 i £(894k) yn 2020-21. Mae'n werth nodi hefyd bod grant y Gweithlu Gofal Cymdeithasol a Phwysau Cynaliadwyedd gan Lywodraeth Cymru wedi cynyddu ymhellach o £(894k) yn 2020-21 i £(1,110k) yn 2021-22. Mae gwaith yn mynd rhagddo'n barhaus i sicrhau bod y cyllidebau'n cael eu neilltuo i'r gwasanaeth cywir, yn unol â phwysau galw ac, yn hyn o beth, bydd gwaith yn cael ei wneud dros y misoedd nesaf i gysoni cyllidebau Pobl Hŷn / yr Uned Ddarparwyr.

Mae gan y Cyngor brosesau gosod cyllideb a chynllunio ariannol effeithiol sydd wedi'u rheoli'n dda, ac mae aelodau etholedig yn chwarae rhan lawn yn y rhaglen gylchol o gynllunio a chraffu gwaith pennu a monitro cyllidebau.

Amlinella'r tabl isod gyfrifon ariannol ar gyfer Gwasanaethau Cymdeithasol yn 2019/20:

	Cyllid £	Gwirioneddol £	Gwahaniaeth £
GWASANAETHAU PLANT a THEULUOEDD	10,961,600	10,207,454	(754,146)
GWASANAETHAU OEDOLION			
POBL HŷN	8,668,410	9,199,187	530,777
ANABLEDDAU CORFFOROL	2,086,600	2,161,168	74,568
ANABLEDDAU DYSGU	6,839,580	7,152,549	312,969
IECHYD MEDDWL	2,226,430	2,029,547	(196,883)
GWASANAETHAU CYMORTH	1,415,720	1,149,004	(266,716)
UNED DDARPARU (GOFAL MÔN/ GWASANAETHAU ERAILL)	5,534,890	4,943,680	(591,210)
CYFANSWM	37,733,230	36,842,589	(890,641)

C) Gweithio mewn Partneriaeth, ein Harweinyddiaeth Wleidyddol a Chorfforaethol, Llywodraethu a'n Hatebolrwydd

Mae llywodraethu gwleidyddol o fewn y Cyngor wedi parhau i fod yn gadarn yn ystod cyfnod o her sylweddol yn sgil pandemig Covid-19. Mae hyn wedi bod yn fodd i roi cefnogaeth glir a chyson i'r Gwasanaethau Oedolion a Phlant a Theuluoedd a chraffu'r cynnydd yn bwyllog.

Y Pwyllgor Gwaith yw'r corff sy'n gwneud penderfyniadau allweddol ac mae'n cynnwys yr Arweinydd ac wyth Deilydd Portffolio. Mae'r Arweinydd yn parhau i fod yn Ddeilydd Portffolio'r Gwasanaethau Cymdeithasol ac mae wedi parhau i oruchwylio ein 'gwelliannau' yn wleidyddol a sut yr ydym wedi ymdrin â heriau ymdrin â'r pandemig. Gwelir yr effeithiolrwydd cynyddol hwn yn y modd y rhoddwyd blaenoriaeth i'r rhai mwyaf bregus yn ein plith wrth roi cymorth yn CH1 a Ch2 y flwyddyn ariannol ddiwethaf.

Gweithio mewn Partneriaeth

Mae'r Panel Aelodau Etholedig a sefydlwyd ar ôl etholiadau Mai 2017 i graffu, herio a chefnogi'r Cynllun Datblygu Gwasanaeth ar gyfer Gwasanaethau Plant a Theuluoedd, yn parhau â'i waith o bell ac wedi gweld gwelliannau. Bellach, ar ôl cyfnod o ansefydlogrwydd wrth ymdrin â thonnau'r pandemig, mae'r agenda wedi'i ailsefydlu i weithio o bell a goruchwylio agenda gofal cymdeithasol Plant ac Oedolion. Daw aelodaeth y panel o bob rhan o'r grwpiau gwleidyddol, ac mae'n parhau i roi'r cyfle i'r Aelodau wella eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o'r gwaith a wneir gan yr adran, gan arwain at graffu gwell.

Mae Gwasanaethau Cymdeithasol Ynys Môn wedi ymrwymo i weithio mewn partneriaeth yn lleol, isranbarthol, rhanbarthol a chenedlaethol. Mae hyn wedi'i gydnabod yn gryfder mewn adroddiadau arolygu allanol yn y gorffennol ac mae'n parhau i fod yn faes i ni adeiladu arno. Mae'r Gwasanaethau Plant a Theuluoedd ac Oedolion yn parhau i chwarae rhan weithredol yn agendâu Cymru Gyfan a Gogledd Cymru i wella'r modd y darperir gwasanaethau cymdeithasol trwy ddull cydweithredol.

Fel y bu yn yr ychydig flynyddoedd a aeth heibio, mae trefniadau llywodraethu'n parhau i fod yn eu lle trwy Gwmni Cydweithredol Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol Gogledd Cymru a'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol. Gellir gweld rhagor o dystiolaeth o ethos y bartneriaeth hon trwy gydweithrediad Gwasanaethau Cymdeithasol y Cyngor â Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr trwy'r Bwrdd Cyflenwi Integredig. Pwrpas y Bwrdd Cyflenwi yw sicrhau y caiff anghenion iechyd a gofal pobl Ynys Môn eu gwasanaethu'n well wrth integreiddio gwasanaethau iechyd a'r awdurdodau lleol yn well. Model Môn yw cangen weithredol y Bwrdd Cyflenwi, gyda chyfrifoldeb am gyflawni'r Rhaglen Waith fanwl.

Rydym yn parhau i weithio'n agos gyda Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i ddarparu'r Gronfa Gofal Integredig ar Ynys Môn. Ymhlith y meysydd a dargedir yn benodol mae gwasanaethau ar gyfer oedolion hŷn, pobl ifanc a phlant ag anghenion cymhleth a System Gwybodaeth Gofal Cyfathrebu Cymru (WCCIS). Gwariwyd arian y Gronfa Gofal Integredig ar ddatblygu Garreglwyd yn gartref arbenigol sy'n cefnogi pobl hŷn sy'n byw gyda dementia, gwasanaethau Gofal Uwch a Thylluanod y Nos Môn o fewn Gofal Cymdeithasol i Oedolion.

Mae disgwyliadau Deddf Lles Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn parhau i wreiddio ei harferion gwaith ymhlith gwasanaethau ac mae'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus, sydd wedi hen ennill eu plwyf, yn goruchwyllo ac yn sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn gweithio gyda'i gilydd i greu dyfodol gwell i bobl Cymru.

Rydym yn parhau i ddatblygu gwaith ymgynghori a gweithio'n agos mewn partneriaeth â'r Trydydd Sector trwy'r Pwyllgor Cyswllt Sector Gwirfoddol, sy'n cyfarfod bob chwarter, er y newidiwyd trefniadau 2020/21 oherwydd yr ymateb i'r pandemig. Mae'r grŵp partneriaeth trydydd sector, sydd wedi hen ennill ei blwyf, yn aeddfedu ac yn parhau i gael y dasg o gyflawni yn erbyn amcanion y Cyngor a sicrhau y cedwir at dechnegau ymgysylltu ac ymgynghori priodol o ran datblygu strategaethau a gwaith trawsnewid ar draws y gwahanol sefydliadau.

Perfformiad

Mae fframwaith cynllunio corfforaethol a rheoli perfformiad y Cyngor wedi'i wreiddio yn ei drefniadau llywodraethu blynyddol. Mae'r fframwaith hwn wedi'i fabwysiadu i sicrhau bod meddylfryd o welliant parhaus wedi'i wreiddio yng ngwaith y Cyngor, ac y gallai ei waith monitro nodi materion cyn y ceir unrhyw tanberfformio - rhywbeth a fyddai'n cael effaith ar ddarparu gwasanaeth i'r dinesydd. Gwneir hyn, fel arfer, bob chwarter trwy gardyn sgorio corfforaethol a gwaith dau fwrdd rhaglen trawsnewid corfforaethol. Fodd bynnag, ni adroddwyd ar y perfformiad trwy'r cardyn sgorio ar gyfer chwarter cyntaf 2020/21 oherwydd iddo gael ei ganslo

Er mwyn lliniaru effaith COVID-19, mabwysiadodd yr Uwch-dîm Arweinyddiaeth strwythurau a systemau brys a'u harwain trwy weithredu'r Tîm Rheoli Ymateb i Argyfwng, oedd yn cyfarfod yn ddyddiol yn y lle cyntaf ac, wedi hynny, yn wythnosol/bob pythefnos

Y Gwasanaethau Cymdeithasol

Swyddfeydd y Cyngor

Llangefni

Ynys Môn

LL77 7HB

www.ynysmon.gov.uk

Cysylltwch â ni ar: Ffôn: 01248 751887

Email: EmmaEdwards@ynysmon.gov.uk

Dilynwch ni:

Dechrau'n Deg / Flying Start

Gofal Plant a Chwarae Môn / Anglesey Childcare and Play

Ysgolion Iach / Healthy schools

Cyn Ysgol / Pre-schools

CYNGOR SIR YNYS MÔN <u>Templed Adroddiad Sgriwtini</u>	
Pwyllgor:	Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
Dyddiad:	8 Gorffennaf, 2021
Pwnc:	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol
Pwrpas yr Adroddiad:	Cynorthwyo'r Pwyllgor Sgriwtini i ystyried, cytuno ar ac adolygu ei flaen raglen ar gyfer 2021/22
Cadeirydd Sgriwtini:	Cyng Aled Morris Jones
Aelod(au) Portfolio:	Amherthnasol
Pennaeth Gwasanaeth:	Lynn Ball, Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)
Awdur yr Adroddiad:	Anwen Davies, Rheolwr Sgriwtini
Rhif Ffôn:	01248 752578
E-bost:	AnwenDavies@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i'r holl Aelodau Sgriwtini

1 – Argymhelliad/Argymhellion

Gofynnir i'r Pwyllgor:

A1 gytuno'r fersiwn gyfredol o'r flaen raglen waith ar gyfer 2021/22

A2 nodi'r cynnydd a wnaed hyd yma o ran gweithredu'r flaen raglen waith.

2 – Cyswllt efo Cynllun y Cyngor / Blaenoriaethau Corfforaethol Eraill

Rhaglennu gwaith yn effeithiol yw sylfaen sgriwtini effeithiol mewn llywodraeth leol. Mae ein blaen raglenni gwaith treigl ar gyfer Sgriwtini wedi'u halinio â'r blaenoriaethau corfforaethol sydd wedi eu cynnwys yng Nghynllun y Cyngor 2017/2022 a'r rhaglenni trawsnewid corfforaethol – ac yn sicrhau bod rôl sgriwtini Aelodau yn gwneud cyfraniad go iawn i flaenoriaethau gwella'r Cyngor.

3 – Egwyddorion fel canllaw ar gyfer Sgriwtini

Er mwyn cynorthwyo Aelodau wrth graffu ar y pwnc:-

3.1 Yr effaith y mae'r eitem yn ei chael ar unigolion a chymunedau [ffocws ar y cwsmer/dinesydd]

3.2 Edrych ar effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd unrhyw newid arfaethedig – yn ariannol ac o ran ansawdd [ffocws ar werth]

3.3 Edrych ar unrhyw risgiau [ffocws ar risg]

3.4 Sgriwtini'n cymryd rôl rheoli perfformiad neu sicrhau ansawdd [ffocws ar berfformiad ac ansawdd]

3.5 Edrych ar gynlluniau a chynigion o safbwynt:

- Hirdymor
- Atal
- Integreiddio
- Cydweithio
- Cynnwys

[ffocws ar lesiant]

4 - Cwestiynau Sgriwtini Allweddol

5 – Cefndir / Cyd-destun

1. Cefndir

1.1 Rhaglennu gwaith yn effeithiol yw sylfaen swyddogaeth sgrwtini effeithiol llywodraeth leol¹. O'i wneud yn dda, gall rhaglennu gwaith fod o gymorth i osod y sylfeini ar gyfer gwaith amserol sydd wedi ei dargedu ar faterion o bwysigrwydd lleol sy'n dangos ble gall sgrwtini Aelodau ychwanegu gwerth. Mae arfer dda'n hyrwyddo dau fater allweddol a ddylai fod wrth galon y flaen raglen waith sgrwtini:

- i. Her mewn perthynas â blaenoriaethu ffrydiau gwaith
- ii. Yr angen am ymagwedd a arweinir gan aelodau a rhyngwyneb gyda swyddogion.

1.2 Egwyddorion sylfaenol rhaglennu gwaith yn dda²

- Ni ddylai rhaglennu gwaith fod yn broses “cychwyn-stopio”
- Rhaglenni gwaith sy'n cyd-fynd â'i gilydd ar gyfer pwyllgorau sgrwtini gwahanol
- Cydbwysedd rhwng gwahanol ddulliau o weithio
- Proses effeithiol ar gyfer rhoi gwybod am / uwch gyfeirio materion i'r Pwyllgor Gwaith
- Mewnbwn a sylwadau cydranddeiliaid mewnol
- Gweithio'n agos â'r Pwyllgor Gwaith
- Cysylltiadau gyda'r Adroddiad Sgrwtini Blynnyddol (teclyn ar gyfer gwerthuso a gwella)

2. Cyd-destun Lleol

2.1 Mae'r arfer o raglennu gwaith ymlaen llaw wedi cael ei hen sefydlu ac mae'r rhaglenni gwaith yn raglenni treigl sy'n canolbwyntio ar ansawdd y gwaith craffu ac sydd â llai o eitemau er mwyn ychwanegu gwerth. Maent yn declyn pwysig i gynorthwyo Aelodau i flaenoriaethu eu gwaith ac fe'u trafodir gyda'r Uwch Dîm Arweinyddiaeth a'r Penaethiaid Gwasanaeth. Bydd y ddau bwyllgor yn adolygu cynnwys eu rhaglenni gwaith yn rheolaidd er mwyn sicrhau eu bod yn berthnasol ac yn adlewyrchu blaenoriaethau lleol. Mae ein trefniadau lleol ar gyfer cynllunio ymlaen bellach yn rhoi mwy o ffocws ar:

- Agweddau strategol
- Ymgynghori gyda dinasyddion / cydranddeiliaid eraill a chanlyniad hynny
- Blaenoriaethau Cynllun y Cyngor 2017/2022 a phrosiectau trawsnewid
- Risgiau a gwaith arolygu a rheoleiddio
- Materion ar flaen raglen waith y Pwyllgor Gwaith.

Canlyniad: rhaglenni gwaith treigl ar gyfer pwyllgorau sgrwtini sydd wedi'u halinio â blaenoriaethau corfforaethol.

¹ A Cuning Plan? Devising a scrutiny work programme, Canolfan Craffu Cyhoeddus (Mawrth 2011)

² A Cuning Plan? Devising a scrutiny work programme, Canolfan Craffu Cyhoeddus (Mawrth 2011)

2.2 Cadeiryddion pwyllgor sy'n arwain ar ddatblygu blaen raglenni gwaith a'r rhaglenni hynny'n cael eu cyflwyno i'r Fforwm Cadeirydd ac Is-gadeiryddion Sgriwtini yn fisol ac ar gyfer eu cymeradwyo ym mhob cyfarfod arferol o'r pwyllgorau sgriwtini. Ystyrir y Fforwm fel cyfrwng pwysig ar gyfer goruchwyllo'r rhaglenni hynny a thrafod blaenoriaethau ar y cyd.

2.3 **Ymagwedd “Cyngor cyfan” tuag at Sgriwtini:** mae ein rhaglenni gwaith yn darparu sylfaen gref ar gyfer ein rhaglenni gwella gan sicrhau bod y rôl y mae Sgriwtini yn ei chwarae yn nhrefniadau llywodraethiant yr Awdurdod yn:

- i. Cefnogi proses gwneud penderfyniadau sy'n gadarn ac yn effeithiol
- ii. Gwneud cyfraniad go iawn i flaenoriaethau gwelliant y Cyngor
- iii. Parhau i esblygu

2.4 **Effaith yr Argyfwng presennol ar Raglen Waith y Pwyllgor**

Mae'r cyfnod presennol (**rheoli ymateb argyfwng i'r Pandemig, yr Adfer ac yn raddol dychwelyd i'r Normal Newydd**) yn eithriadol o heriol i'r Cyngor a bob sefydliad cyhoeddus arall drwy Gymru wrth i ni barhau i wynebu heriau'r argyfwng Covid-19, ac mae'n anorffod bod hyn yn cael effaith ar raglen waith y Pwyllgor. O ganlyniad, mae'r Cyngor wedi newid ei ffordd o weithio o ganlyniad i'r argyfwng iechyd byd-eang. Yn ystod cyfnod o argyfwng fel hyn, mae llywodraethu ac atebolrwydd yn allweddol bwysig.

Mae'r Ganolfan Craffu Cyhoeddus yn cynnig model sgriwtini penodol yn sgil y pandemig, sydd ar y cyd â Strategaeth Bwyllgorau'r Cyngor yn gymorth i lywio rhaglen waith y Pwyllgor, gweler amlinelliad ohono isod:

- i. Ffocws ar nifer llai o faterion allweddol sy'n canolbwyntio ar agweddau sylfaenol bywyd pobl leol (*“life and limb”*)
- ii. Cynnal briff gwyllo dros wasanaethau'r Cyngor, perfformiad a materion ariannol
- iii. **Elfennau penodol y Model Craffu:**
 - Trosolwg o ymateb y Cyngor i Covid-19
 - Trosolwg penodol ar faterion sylfaenol bywyd (deddfwriaeth gofal; diogelu plant ac oedolion; iechyd cyhoeddus)
 - Cynnal trosolwg ar faterion cyllidol y Cyngor
 - Gweithredu fel cyfrwng ar gyfer profiadau cymunedol.

3. **Materion ar gyfer eu hystyried**

3.1 Mae'r Pwyllgor Sgriwtini yn derbyn diweddariadau rheolaidd ar weithrediad ei flaen raglen waith. Mae copi o'r rhaglen waith gyfredol ar gyfer 2021/22 ynghlwm fel **ATODIAD 1** i'r adroddiad hwn fel y gellir cyfeirio ati ac mae'n cynnwys newidiadau a wnaed i'r rhaglen waith ers i'r Pwyllgor ystyried y ddogfen ddiwethaf³

3.2 Lle mae hynny'n briodol, gellir ychwanegu eitemau at flaen raglen waith y Pwyllgor yn ystod y flwyddyn ddinesig. Gellir cyflwyno ceisiadau am i eitemau ychwanegol gael eu cynnwys ar y rhaglen waith ar gyfer eu ystyried drwy

³ Cyfarfod o'r Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol a gynhaliwyd ar 17 Tachwedd, 2020

lenwi Ffurflen Gais Aelodau yn gofyn am i eitem gael ei hystyried ar gyfer Sgriwtini. Yn y lle cyntaf, caiff y ceisiadau eu hystyried gan y Fforwm Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion, gan ddefnyddio'r meini prawf isod:

- Amcanion strategol a blaenoriaethau'r Cyngor (fel y cânt eu hamlinellu yng Nghynllun y Cyngor 2017/2022)
- Gallu'r Pwyllgor i ddylanwadu ar ac/neu i ychwanegu gwerth ynghylch pwnc penodol (bydd angen cwblhau Ffurflen Prawf Arwyddocâd Sgriwtini).

6 – Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb [gan gynnwys effeithiau ar yr Iaith Gymraeg]

Dim yn berthnasol yn achos y mater troswaol hwn ond bydd yn cael ei ystyried fel rhan hanfodol yn ystod y broses o baratoi ar gyfer cynigion penodol a fydd yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor eu hystyried.

7 – Goblygiadau Ariannol

Amherthnasol

8 – Atodiadau

Blaen Raglen Waith y Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol 2021/22

9 - Papurau Cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach os gwelwch yn dda):

Anwen Davies, Rheolwr Sgriwtini, Cyngor Sir Ynys Môn, Swyddfeydd y Cyngor, Llangefni LL77 7TW

RHAGLENNU EITEMAU AR GYFER SGRIWTINI MAI, 2021→ Medi, 2021
[Fersiwn ddyddiedig 11/06/21]

Nodyn i Randdeiliaid a'r Cyhoedd

Mae yna [Brotocol Siarad Cyhoeddus mewn Pwyllgor Sgriwtini](#) wedi'i gyhoeddi gan y Cyngor.

Os ydych yn dymuno siarad ar unrhyw eitem benodol mewn Pwyllgor Sgriwtini yna dylech gofrestru eich diddordeb drwy gyflwyno cais ysgrifenedig gan ddefnyddio'r ffurflen sydd ar gael cyn gynted â phosibl ac o leiaf 3 diwrnod gwaith clir cyn cyfarfod y Pwyllgor penodol. Cewch wybodaeth am y cyfarfod, a pha eitemau fydd yn cael eu trafod wrth ddarllen y Blaen Raglen Waith yma. Cysylltwch â'r Rheolwr Sgriwtini os oes gennych unrhyw ymholiadau [Anwen Davies: AnwenDavies@ynysmon.gov.uk]

PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL	PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO
Mehefin, 2021 (07/06/21)	Mehefin, 2021 (15/06/21)
Monitro Perfformiad: Sgorfwrdd Corfforaethol Ch4: 2020/21	Diweddariad gan Brif Weithredwr BIPBC
Adroddiad Cynnydd Panel Sgriwtini Cyllid	Adroddiad Blynyddol ar Safonau'r Gymraeg 2020/21
Data Digartrefedd y Gwasanaeth Tai (Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol, 08/03/2021)	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22
Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22	
Gorffennaf, 2021 (08/07/21)	Mehefin, 2021 (28/06/2021)
Adroddiad Blynyddol Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol 2020/21	Adroddiad Blynyddol 2020-21 Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru
	Adroddiad Blynyddol Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus 2020/21
	Adroddiad Blynyddol Bwrdd Partneriaeth Gogledd Cymru (Rhan 9)- 2020/21
	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22
Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22	
Medi, 2021 (13/09/21)	Medi, 2021 (20/09/21)
Monitro Perfformiad Ch1: 2021/22 (i'w gadarnhau)	Diogelu Corfforaethol
Adroddiad Cynnydd Panel Sgriwtini Cyllid	Adroddiad Cynnydd Chwarter 1 2021-22 Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru (i'w gadarnhau)
Monitro Cynnydd: Cynllun Datblygu Gwasanaethau Cymdeithasol	
Adroddiad Cynnydd Panel Gwella Gwasanaethau Cymdeithasol	
Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22

PWYLLGOR SGRIWTINI CORFFORAETHOL	PWYLLGOR SGRIWTINI PARTNERIAETH AC ADFYWIO
Hydref, 2021 (14/10/21)	Hydref, 2021 (19/10/21)
Cynllun Cyflawni Blynyddol 2020/21	Craffu ar Bartneriaethau
Cynllun Cyflawni Blynyddol 2021/22	
Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22
Tachwedd, 2021 (01/11/21)- Cyllideb 2022/23	Tachwedd, 2021 (09/11/21)
Cynigion Drafft Cychwynnol Cyllideb 2022/23	Adroddiad Blynyddol – Partneriaeth Diogelwch Cymunedol
Cynllun Ymgynghori Cyhoeddus ar gyfer Cyllideb 2022/23	Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus- Trefniadau Llywodraethu
Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22	Adroddiad Cynnydd Chwarter 2 (2021-22) Bwrdd Uchelgais Gogledd Cymru
	Blaen Raglen Waith y Pwyllgor ar gyfer 2021/22
Tachwedd, 2021 (16/11/21)- Ch.2	
Monitro Perfformiad: Sgorfwrdd Corfforaethol Ch2: 2021/22	
Adroddiad Cynnydd Panel Sgriwtini Cyllid	

Eitemau i'w rhaglennu

Pwyllgor Sgriwtini Corfforaethol	Pwyllgor Sgriwtini Partneriaeth ac Adfywio
Rhaglen Moderneiddio Ysgolion – ardaloedd Seiriol / Amlwch	Trawsnewid Cyfleon Dydd Anableddau Dysgu
Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai: 2022/23	Cynlluniau Adfer (Covid-19)
Cynllun Rheoli Asedau / Man-ddaliadau	
Cynigion Drafft Terfynol Cyllideb 2022/23	
Cynlluniau Adfer (Covid-19)	